

FORSTSTYRELSENS NATURSKYDDSPUBLIKATIONER. SERIE B 262
METSÄHALLITUKSEN LUONNONSUOJELUJULKAISUJA. SARJA B 262

Besökarundersökning på världsarvet Kvarkens skärgård 2017

Aurelia Mäkynen

Översättning: Lingsoft.

Pärmbild: Även inom Valsörarna-Björkögrundens naturskyddsområde finns några fina stränder där landstigning är tillåten året om. På bilden ankringsplatsen på Malskäret. Bild: Aurelia Mäkynen.

© Forststyrelsen, Vanda 2021

ISSN-L 1235-8983

ISSN (online) 1799-5388

ISBN 978-952-377-023-2 (pdf)

Aurelia Mäkynen

Besökarundersökning på världsarvet Kvarkens skärgård 2017

Förenta nationernas
organisation för utbildning,
vetenskap och kultur

• **Höga Kusten /**
• **Kvarkens skärgård**
• inskriven på
• världsarvslistan år 2006
•

**METSÄHALLITUS
FORSTSTYRELSEN
MEAHCIRÁÐÐEHUS**

Presentationssblad

Utgivare	Forststyrelsen	Utgivningsdatum	27.9.2021
Uppdragsgivare	Forststyrelsen	Datum för godkännande	
Sekretessgrad	Offentlig	Diarienummer	MH5011/2017/05.02
Typ av skyddsområde/ skyddsprogram	världsarv (naturobjekt), Natura 2000-område (SPA, SCI), privat naturskyddsområde, salskyddsområde, skyddsområde för gamla skogar, strandskyddsprogrammet, skyddsprogrammet för gamla skogar, skyddsprogrammet för fågelsjöar och fågelrika havsvikar, statsrådets principbeslut om skydd av Mickelsörarna, BSPA, Ramsar-område, Finlands nationallandskap, landskapsområde av nationellt värde		
Områdets namn	Världsarvet Kvarkens skärgård		
Natura 2000-områdets namn och kod	Merenkurkun saaristo FI0800130, Ångesholmen FI0800160		
Författare	Aurelia Mäkynen		
Publikation	Besökarundersökning på världsarvet Kvarkens skärgård 2017		

Sammandrag

Världsarvet Kvarkens skärgård ligger i skärgården i kommunerna Vasa, Korsholm, Vörå, Malax och Korsnäs. De grunda havsvikarna och steniga fjärdarna med snabb landhöjning är speciell livsmiljö för vilda arter och intressant rekreationsområde för människor. Under sommarsäsongen 2017 (27.5–13.9) genomfördes det en besökarundersökning i världsarvet Kvarkens skärgård. Det var den andra undersökningen i ordningen, den första gjordes 2009. Den här undersökningen fokuserade på besökarnas åsikter om anordningar för friluftsliv och världsarvet. Analyserna baserades på statistiska nyckeltal, som medelvärden. De flesta som svarade till frågeformulären var i åldern 45–64 och hade högre högskoleexamen. Nästan hälften var fast bosatt i en av världsarvskommunerna. Andelen inhemska resenärer var 41 % och andelen utländska resenärer var 14 %. Mängden utländska resenärer var 5 % större än i den förra undersökningen. Totalt samlades in 472 ifyllda frågeformulär.

De flesta av alla som svarade hade besökt området förut. Den vanligaste gruppstorleken var 2–5 personer, och grupperna bestod huvudsakligen av familjer. För 48 % av de som svarade var världsarvsområdet det viktigaste besöksmålet. Faktumet att det handlade om ett världsarv var viktigt i reseplaneringen för ungefär hälften av de som svarade. För en fjärdedel av de som svarade spelade världsarvsstatusen ingen roll då de planerade sin utflykt. Svedjehamn och Replotbron var de populäraste besöksmålen. Av de som svarade var 64 % på dagsbesök och de flesta kom till området med personbil. Undersökningen nådde även en hel del båtburna besökare. De som övernattade i området tillbringade oftast natten i sin egen båt.

Den viktigaste orsaken att besöka Kvarkens skärgård var att uppleva naturen och landskapet. Att promenera eller vandra var den populäraste aktiviteten i området, men även att observera naturen var viktigt för många. De som svarade uppskattade att besöket ökade deras välmående och hälsa, och att dessa hälsoeffekter var värda minst 100 euro. De flesta var nöjda med både kvaliteten och kvantiteten av servicen som erbjöds i området. Trots det hade många konkreta utvecklingsidéer. Det regionala indexet, som beskriver hur nöjda besökarna var med området, var 4,2, jämfört med förra undersökningens 3,98. Maxpoäng är 5,0. Av de som svarade visste 85 % på förhand om att området ingår på världsarvslistan, och 71 % visste även varför det hade fått världsarvsstatusen. Tidningar, internet och familjemedlemmar eller bekanta var de vanligaste informationskällorna.

Det viktigaste resultatet är att besökarna verkar vara rätt så nöjda med sitt besök i världsarvet, och att betyget för friluftsanordningar har stigit sedan den första undersökningen 2009. Riklig mängd med utvecklingsidéer motiverar till att fortsätta med att förbättra och utveckla områdets service för besökare.

Nyckelord	Kvarkens skärgård, världsarvet, besökarundersökning		
Seriens namn och nummer	Forststyrelsens naturskyddspublicationer. Serie B 262		
ISSN-L	1235-8983	ISSN (online)	1799-5388
ISBN (pdf)	978-952-377-023-2		
Sidantal	68 s.	Språk	Svenska
Förlag	Forststyrelsen, Naturtjänster		

Kuvailulehti

Julkaisija	Metsähallitus	Julkaisuaika	27.9.2021
Toimeksiantaja	Metsähallitus	Hyväksymispäivämäärä	
Luottamuksellisuus	Julkinen	Diaarinumero	MH5011/2017/05.02
Suojelualuetyyppi/Suojeluohjelma	maailmanperintö (luontokohde), Natura 2000 -alue (SPA, SCI), yksityinen luonnonsuojelualue, hylkeidensuojelualue, vanhojen metsien suojelualue, rantojensuojeluohjelma, vanhojen metsien suojeluohjelma, lintuvesien suojeluohjelma, valtioneuvoston periaatepäätös Mikkelsaarten suojelusta, BSPA, Ramsar-alue, Suomen kansallismaisema, kansallisesti arvokas maisema-alue		
Alueen nimi	Merenkurkun saariston maailmanperintöalue		
Natura 2000 -alueen nimi ja koodi	Merenkurkun saaristo FI0800130, Ängesholmen FI0800160		
Tekijä(t)	Aurelia Mäkynen		
Julkaisun nimi	Merenkurkun saariston maailmanperintöalueen kävijätutkimus 2017		

Tiivistelmä

Merenkurkun saariston maailmanperintöalueeseen kuuluu saaristoalueita Korsnäsin, Maalahden, Mustasaaren, Vaasan ja Vöyrin kunnista. Saaristo on nopean maankohoamisen, matalien merenlahtiensa ja karikkoisten maisiensä vuoksi paitsi omaleimainen elinympäristö luonnonvaraisille lajeille, myös kiinnostava matkailukohde ja merkittävä virkistysalue paikallisille ja lähialueen asukkailla. Kesäkauden 2017 aikana (27.5.–13.9.) maailmanperintöalueella toteutettiin kävijätutkimus, joka oli järjestyksessä alueen toinen. Ensimmäinen tutkimus toteutettiin vuonna 2009. Tämänkertaisessa tutkimuksessa selvitettiin kävijöiden mielipiteitä luonto- ja retkeilyalueista ja niiden palveluista. Aineiston analysoinnissa käytettiin tilastollisia tunnuslukuja, kuten keskiarvoja.

Kyselyyn vastanneiden ikäjakauma painottui 45–64-vuotiaisiin. Suurimmalla osalla oli korkeakoulututkinto. Paikallisia tai lähialueen asujia vastaajissa oli melkein puolet, kotimaisia matkailijoita 41 % ja ulkomaisia 14 %. Ulkomaisten matkailijoiden määrä oli 5 % suurempi kuin edellisessä tutkimuksessa vuonna 2009. Kaiken kaikkiaan kerättiin 472 kyselyvastausta. Suurin osa vastaajista oli käynyt alueella aikaisemminkin. Useimmat seurueet olivat alle 5 hengen suuruisia ja koostuivat pääasiassa perheistä. Vastaajista 48 % mainitsi kohteen tärkeimmäksi matkallaan. Maailmanperintöstatuksella oli puolelle vastaajista merkitystä matkakohdetta valitessa melko paljon tai erittäin paljon. Maailmanperinnöllä ei ollut lainkaan merkitystä lähes neljäsosalle vastaajista. Käyntikohteina Svedjehamn ja Raippaluodon silta olivat suosituimpia. Vastaajista 64 % oli vain päiväkäynnillä. Yöpyjät yöpyivät useimmiten omassa veneessään. Suurin osa saapui alueelle henkilöautolla, mutta myös veneilijöitä oli vastaajissa paljon.

Tärkeimpiä motiiveja maailmanperintöalueelle tulemiseen olivat luonnon kokeminen ja maisemat. Alueella harrastettiin eniten kävelyä, mutta myös luonnon tarkkailu oli yleinen ja monelle tärkein harrastus. Käynnin arvioitiin lisäävän hyvinvointia ja terveyttä vähintään jonkin verran ja vastaavan keskimäärin ainakin 100 euron rahallista arvoa. Vastaajat olivat pääasiassa tyytyväisiä palveluiden laatuun ja määrään alueella. Myös kehitysehdotuksia annettiin paljon. Maailmanperintöaluetta koskeva kävijätyytyväisyysindeksi oli 4,21, kun se vuonna 2009 oli 3,98. Korkein mahdollinen arvosana on 5,0. Vastaajista 85 % tiesi etukäteen, että Merenkurkun saaristo kuuluu maailmanperintölistalle ja 71 % uskoi tietävänsä myös, mistä syistä se valittiin mukaan. Internet, lehdet ja perheenjäsenet tai tuttavat olivat yleisimpiä tiedon lähteitä.

Tämän kävijätutkimuksen mukaan kävijät olivat selvästi tyytyväisempiä luontokohteiden palveluihin ja rakenteisiin ja käyntiinsä maailmanperintöalueella kuin edellisessä tutkimuksessa vuonna 2009. Runsas kehitysehdotusten määrä kuitenkin motivoi jatkamaan alueen palveluiden parantamista entisestään.

Avainsanat	Merenkurkun saaristo, maailmanperintöalue, kävijätutkimus		
Sarjan nimi ja numero	Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 262		
ISSN-L	1235-8983	ISSN (verkkojulkaisu)	1799-5388
ISBN (pdf)	978-952-377-023-2		
Sivumäärä	68 s.	Kieli	Ruotsi
Kustantaja	Metsähallitus, Luontopalvelut		

Innehåll

1 Inledning	7
2 Förverkligandet av besökarundersökningen	8
2.1 Beskrivning av området	8
2.2 Material och metoder	12
3 Resultat	18
3.1 Besökarstrukturen	18
3.1.1 Grunduppgifter om svararna	18
3.1.2 Uppgifter om besökarnas resällskap	20
3.2 Besöket i världsarvet Kvarkens skärgård	22
3.2.1 Resmållets betydelse	22
3.2.2 Besökarnas friluftsför- och naturaktiviteter	22
3.2.4 Fördelningen av besöken i området	26
3.2.5 Besökets längd och återkommande besök	27
3.2.6 Ankomsten till området	29
3.2.7 Besökarnas penninganvändning och dess lokala ekonomiska effekter	31
3.2.8 Besökets hälso- och välmåendenaspekter	34
3.3 Besökarnas belåtenhet	35
3.3.1 Avsikten med besöket	35
3.3.2 Besökarnas åsikter om området, tjänsterna och omgivningens kvalitet	36
3.3.3 Uppfyllande av besökarnas förväntningar	38
3.3.4 Faktorer som stört besökarnas vistelse	39
3.3.5 Besökarnas belåtenhetsindex	40
3.4 Världsarvets betydelse och informationskällor	42
3.5 Fritt formulerade åsikter	44
4 Granskning av resultat	45
4.1 Sammanfattning och slutsatser	45
4.1.1 Besökarstrukturen	45
4.1.2 Besöket i världsarvsområdet	46
4.1.3 Penninganvändning och inverkan på hälsan	49
4.1.4 Besökarnas belåtenhet	50
4.1.5 Världsarvets betydelse och informationskällor	52
Tack	53
Källor	54
Bilagor	55
Bilaga 1 Samplingsstommen för besökarundersökningen	55
Bilaga 2 Tidtabell för och genomförande av insamlingen av material	56
Bilaga 3 Övriga resmål som svararna uppgett	58
Bilaga 4 Fritt formulerad respons, indelad enligt objekt och ämne	60
Bilaga 5 Frågeformulär	65

1 Inledning

År 2006 utsågs Kvarkens skärgård som Finlands enda naturarvsobjekt vid sidan av Höga Kusten i Sverige till ett gemensamt världsarvsområde på UNESCOs världsarvslista. Höga Kusten utsågs till världsarv redan sex år tidigare, år 2000. I Finland finns totalt sju världsarvsobjekt, av vilka sex är kulturobjekt. Dessa är Sveaborg, Gamla Raumo, Petäjävesi gamla träkyrka, Verla träsliperi och pappfabrik, Sammallahdenmäki samt Struves meridianbåge.

Kvarkens skärgård är ett viktigt rekreatjonsområde för lokalbefolkningen och invånarna i trakten. Utöver dessa lockar skärgården också besökare från andra delar av Finland och utlandet. Sommaren 2009 genomfördes en första besökarundersökning som omfattar områdets olika delar (Meriruoho 2010). Undersökningen grundade sig på etablerade metoder som Forststyrelsen använt i tiotals år vid sina naturobjekt (Kajala m.fl. 2009). På så sätt blev också materialet från besökarundersökningen i Kvarken jämförbart med andra objekt, såsom nationalparkerna. År 2017 avsåg man att utvidga jämförbarheten till att omfatta även andra världsarvsområden. Därför genomförde föreningen Suomen maailmanperintökohteiden yhdistys sommaren 2017 en besökarundersökning i världsarvsområdena Petäjävesi gamla träkyrka och Sammallahdenmäki med Forststyrelsens metoder och finansiering från Museiverket. När finansiering säkerställts kommer samma besökarundersökning att genomföras med samma metoder även vid de övriga världsarvsobjekten i Finland under 2018.

Syftet med besökarundersökningen i Kvarkens skärgård denna gång var att nå besökare i områdets natur- och strövområden för att reda ut bland annat besökarstrukturen vid objekten och besökarnas motiv till att besöka området. Undersökningen kartlade också de viktigaste aktiviteterna i området samt hur nöjda besökarna var speciellt med tjänster och friluftsanordningar. Även besökets eventuella hälso- och välmåendenaspekter för besökarna utredades. Undersökningen syftade dessutom till att bedöma de lokala ekonomiska effekterna av besöken vid naturobjekten. Utöver standardfrågorna utarbetades frågor som gällde världsarvsområdena i samarbete med föreningen Suomen maailmanperintökohteiden yhdistys. Alla resultat jämfördes i mån av möjlighet med besökarundersökningen från 2009 i samma område.

Besökarundersökningsverksamheten i världsarvsområdet grundar sig på förvaltnings- och utvecklingsplan för Kvarkens skärgård (Forststyrelsen 2009), där regelbunden kunduppföljning är ett åtgärdsförslag. Antalet besökare följs också upp med bland annat besöksräknare, men räknare finns endast vid några objekt. Det är en utmaning att följa upp antalet besökare i hela det vidsträckta området. Forststyrelsens Naturtjänster finansierade besökarundersökningen i Kvarken 2017.

2 Förverkligandet av besökarundersökningen

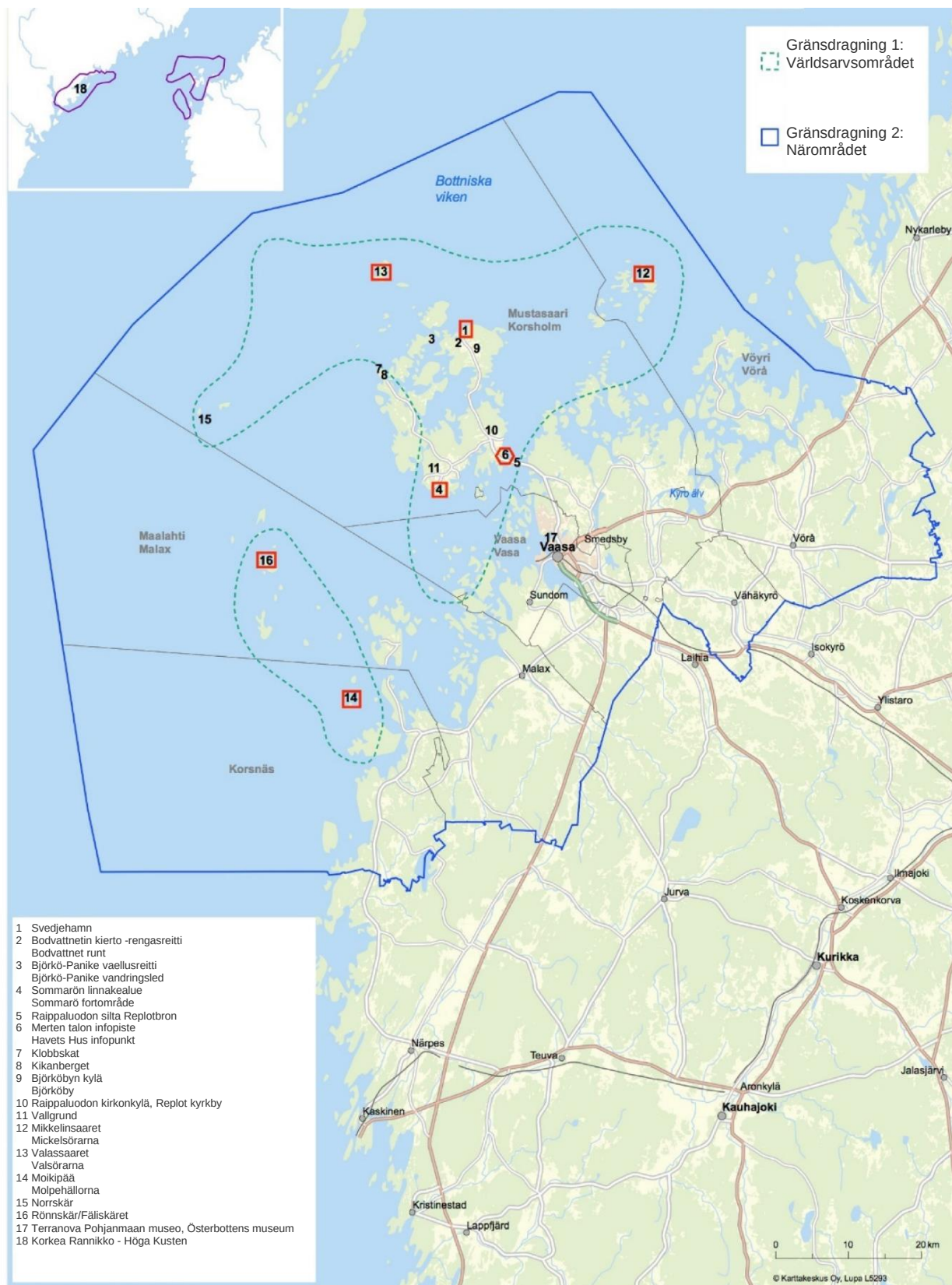
2.1 Beskrivning av området

Kvarken är ett unikt område på grund av sina geologiska värden. I området finns representativa De Geer-moräner och landhöjningen efter istiden är snabb i Kvarken även globalt sett. Utöver längs den österbottniska kusten och Höga Kusten är landhöjningen snabb även i Hudson Bay i Kanada, men där har andra processer större inverkan på naturen i området än landhöjningen. I Kvarken har det också varit lättare att studera fenomenet vetenskapligt och de olika geologiska formationerna är bäst representerade just i Kvarken. Med tanke på världsarvet är det intressant att landhöjningen i Kvarken är en oskiljaktig del av regionens kultur och vardag.

Numera anses de långa och smala moränåsarna, De Geer-moränerna, ha uppkommit längs isranden och under den när inlandsisen drog sig tillbaka. Glaciären hade med tiden dragit med sig stenmaterial av olika storlek, som transporterades iväg under, ovanpå och inne i isen samt i rårar och strömmar. Vid isranden fanns isrårar som låg parallellt med isen, där mängder av morän hade samlats. När glaciären började smälta avsattes en morän i form av en ås på havsbotten i råkens riktning. Processen fortsatte i takt med att isranden så småningom drog sig tillbaka och på så sätt lämnade inlandsisen efter sig enorma fält av moränåsar som löper i samma riktning. De Geer-moränerna, som också går under namnet tvättbrädesmoräner, framträder särskilt väl i skärgårdslandskapet, eftersom vattnet avslöjar även låga ytformationer.

Utöver tvättbrädesmoräner bjuder världsarvet Kvarkens skärgård på imponerande kullmoräner, moräner av typen ribbed (tidigare Rogen-moräner) och drumliner. Exempelvis på Mickelsörarna och Valsörarna finns det gott om oregelbundna kullmoräner. På Valsörarna är moränerna av ribbed-typ särskilt tydliga. Stora flyttblocksfält är utmärkande för Bergö skärgård. De låga stränderna som höjer sig ur havet skapar en speciell livsmiljö, eftersom exempelvis vegetationen skiftar i ständigt växlande bälten. Mosaiken av grunda havsvikar (flador) och glosjöar som redan avskilts från havet gör området ännu mer mångskiftande.

Till världsarvet Kvarkens skärgård hör områden i kommunerna Korsholm, Korsnäs, Malax, Vasa och Vörå. Till världsarvsområdet hör också nästan hela Replot samt Björköby, Panike och Lappörarna, som ingår i samma ögrupp (figur 1). Även största delen av de omgivande utskären hör till världsarvsområdet. Totalt består världsarvet Kvarkens skärgård av cirka 5 600 öar och hela områdets areal uppgår till 194 400 hektar. Mer än 60 % av området ingår också i nätverket Natura 2000 och andra nationella skyddsprogram (Forststyrelsen 2009). Hela 165 240 hektar av arealen utgörs av vattenområden. Cirka hälften av arealen ägs av staten, medan resten tillhör kommuner, delägarlag och privatpersoner.

Figur 1. Gränser för världsarvet Kvarken skärgård och dess närområde samt de populäraste besöksmålen. De objekt där besökare intervjuades är markerade med en röd ruta. Havets hus (nummer 6) är markerad på annat sätt eftersom undersökningen avbröts vid detta objekt. Den här kartan användes i besökarundersökningen som stöd för deltagarna. © Forststyrelsen 2021, © Karttakeskus Oy, Tillstånd L5293.

Kvarkens skärgård är ett viktigt rekreatjonsområde för både skärgårdsbefolkningen och invånarna i närliggande kommuner. I området finns också riklig sommarbebyggelse. Lokalbefolkningen och invånarna längs den österbottniska kusten färdas dessutom med båt i området. Farlederna och utflyktshamnarna lämpar sig också för segelbåtar, även om det finns färre långfärdsseglare i området än vid sydkusten. De populäraste besöksmålen, såsom Replotbron, Svedjehamn och exempelvis Sommarö fort- och naturskyddsområde, kan dessutom nås med bil. Till de yttre holmarna finns ingen regelbunden färjetrafik, men i området finns några företagare som erbjuder kryssningar inom världsarvets gränser sommartid. Framför allt kryssningarna till Valsörarna och Mickelsörarna är populära. Mellan Vasa och Umeå finns en båtförbindelse och fartyget går genom världsarvsområdet året om. Till skillnad från många andra världsarv har Kvarkens skärgård även fast bosättning med långa traditioner i fråga om att tillgodogöra sig vad naturen har att erbjuda.

I världsarvsområdet finns gästbryggor, fiskehamnar, livskraftiga byar, några turismföretagare och café-restauranger samt naturstigar och sevärdheter som förvaltas av Forststyrelsen eller kommunerna (tabell 1). Populärast av stigarna är den fyra kilometer långa naturstigen Bodvattnet runt, vars startpunkt finns i Svedjehamn. I Svedjehamn finns också startpunkten för den längre Björköby-Panike-leden. För att vandra den leden i sin helhet behövs båttransport över två sund. Invid naturstigen i Svedjehamn ligger utsiktstornet Saltkaret och Salteriet, ett gammalt fisksalteri som redan länge har använts som restaurang, café och museum. Besökare till Salteriet besöker i allmänhet också utsiktstornet, även om de inte vandrar hela Bodvattnet runt. I Sommarö fortområde i Södra Vallgrund på Replot finns naturstigar samt en hyresstuga och flera rastplatser.

Bland besöksmålen utskärs finns på Valsörarna utöver bryggan också en naturstig samt en gammal fyr och fyrvaktargården. På Rönnskär (Fäliskäret) finns flera bryggor, en takförsedd eldplats, avfallshantering och Finlands äldsta bevarade träbåk. På Molpehällorna finns en eldplats, en naturstig och en rekonstruktion av Bottenvikens första vippbåk. Sommartid bedriver ett andelslag inkvarterings-, restaurang-, café- och bastuverksamhet på Kummelskäret på Mickelsörarna i den före detta sjöbevakningsstationen, vars vaktorn används som utsiktstorn för besökare. På holmen finns också ett skärmskydd med eldplats och en naturstig. Vid många av världsarvets besöksmål finns skyddade byggnader av kulturhistoriskt intresse. I synnerhet på Valsörarna och Mickelsörarna finns många fornlämningar, såsom jungfrudanser och kompassrosor.

Museet Terranova, som är en del av Österbottens museum i Vasa, presenterar världsarvets geologiska historia samt skärgårdens undervattens- och strandnatur. Turistinformation erbjuds i centrum av Vasa av Kvarkens kundtjänst och turistbyrån Visit Vaasa, samt sommartid dessutom bland annat i Havets hus invid Replotbron och i Svedjehamn. Sensommaren 2017 började man bygga det nya informationscentret Världsarvsporten invid Replotbron.

Tabell 1. Grunduppgifter om världsarvet Kvarkens skärgård 2017.

Grundad: 2006

Läge: I landskapet Österbotten, i Vasa stads, Korsholms, Vörå-Maxmos, Malax och Korsnäs kommuners skärgårds-områden.

Areal och ägandeförhållanden:

- 194 400 hektar, varav 27 300 ha består av land
- Statens allmänna vattenområden 48 % (94 400 ha), privata vattenområden 36 % (70 200 ha), statens landområden 1 % (2 500 ha), privata landområden 14 % (26 800 ha) och statens privata vattenområden 1 %.
- 5 600 holmar och skär
- Landhöjningen fortsättningsvis cirka 7–8 mm/år, det vill säga markarealen ökar alltså med cirka 100 hektar årligen.

Invånarantal i området: > 2 100

Besöksmål, tjänster och bebyggelse:

Naturobjekt som kan nås med bil

- Svedjehamn: vandringsleder, utsiktstornet Saltkaret, café/restaurang
- Sommarö fortområde: naturstigar, skärmskydd och eldplatser, reserveringsstuga

Objekt som kan nås med båt

- Valsörarna: naturstig, sevärdheter är fyren och fornlämningar
- Mickelsörarna: naturstig, kiosk, inkvartering och bastu, skärmskydd och eldplats, fornlämningar
- Rönnskär (Fäliskäret): hyresstugor, bastu, gammal båk
- Molpehällarna: naturstig, eldplats, vippbåk

Museer i området

- Mårtes gårds- och motormuseum (Björköby)
- Granösunds fiskeläge (Södra Vallgrund)
- Replot hembygdsmuseum (Replot)

Världsarvet Kvarkens naturcentrum

- Terranova (Österbottens museum, Vasa)

Övriga tjänster

- Caféer och restauranger
- Inkvartering och stugor
- Programtjänster och guidning
- Charterbåts- och kryssningstjänster
- Världsarvskryssningar

Skärgårdsbebyggelse i världsarvsområdet

- Björköby, Replot, Norra och Södra Vallgrund, Söderuddens skärgård och Köklot

Förvaltnings- och utvecklingsplan för Kvarkens skärgård: Uppgjord 2009 (Forststyrelsen 2009)

Naturturismplan för världsarvet Kvarkens skärgård: Uppgjord 2011 (Meriruoho 2011)

2.2 Material och metoder

Med urvalet för besökarundersökningen denna gång strävade man efter att täcka sommarsäsongen i sin helhet. Därför började man samla in material redan i slutet av maj (27.5) och avslutade undersökningen först i september (13.9). Våren var kylig och vädret över huvud taget svalt hela sommaren. Inte ens i juli uppmättes några riktigt höga temperaturer och augusti–september bjöd inte heller på många varma dagar. I väderuppgifterna i insamlingsdagboken antecknades många blåsiga dagar (8–12 m/s). Hälften av svaren samlades in i juli, cirka 20 % i juni, cirka 20 % i augusti, 5 % i maj och 5 % i september (figur 2). Den förra besökarundersökningen koncentrerades till sensommaren (materialet samlades då in 1.7–30.9.2009). För undersökningen användes Forststyrelsen standardblankett (bilaga 5) som anpassats för världsarvet Kvarkens skärgård. Utöver standardfrågorna inkluderades gemensamma frågor tillsammans med de övriga världsarven i Finland (frågorna 22–26, blanketten s. 4).

När tidtabellen för insamling och objekten planerades försökte man bedöma de olika objekters popularitet, så att man ställde som mål att samla in flest blanketter vid de objekt som man visste att får flest besökare. Denna gång fanns färre insamlingsplatser än under besökarundersökningen 2009 (sju platser 2017 och nio platser 2009), eftersom man beslöt att inkludera endast platser med naturstigar eller friluftskonstruktioner, såsom utsiktstorn eller skärmskydd. I den här rapporten kallas dessa platser naturobjekt. Svedjehamn är helt tydligt populärast av dessa och klart flest blanketter samlades in av besökare till områdets utsiktstorn Saltkaret (tabell 2). Näst flest blanketter samlades in i Sommarö fortområde. Minst var antalet insamlade blanketter i utskären – på Valsörarna och Mickelsörarna samlades lika många blanketter in. Molpehällorna var denna gång den stillsammaste insamlingsplatsen och där samlades avsiktligt in det minsta antalet blanketter. Ursprungligen hade man för avsikt att samla in blanketter också vid Havets hus, men efter en insamlingsdag avbröts undersökningen på den insamlingsplatsen. Orsaken till detta var att det var svårt att nå naturobjektens besökare och fastställa vilka besökare som lämpligen kunde inkluderas i urvalet vid Havets hus. Urvalet i den förra besökarundersökningen avvek i detta avseende från denna gång, eftersom en avsevärd del av svaren i den förra undersökningen samlades in vid Havets hus och exempelvis i Replot hamn av besökare som inte hade besökt något naturobjekt eller använt de tjänster som nämndes på blanketten (cirka 35 % av svaren 2009).

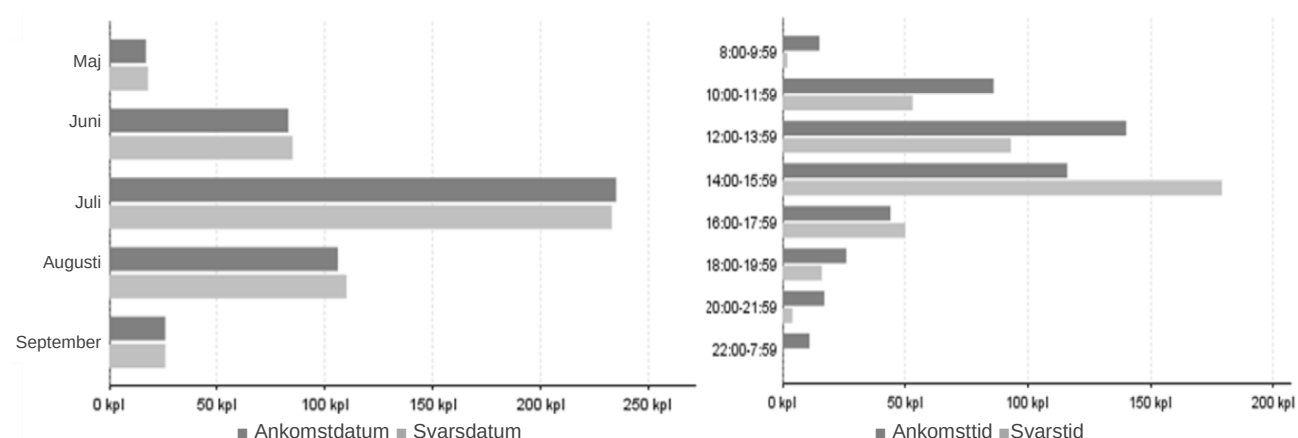
Vid alla objekt där det var logistiskt möjligt strävade man efter att fördela insamlingsdagarna över hela sommarsäsongen. Den här principen gick ändå inte att tillämpa på önskat sätt vid alla objekt. Exempelvis på Mickelsörarna och Molpehällorna samlades huvuddelen av svaren in mot slutet av säsongen. På Valsörarna samlades däremot flest blanketter in i juni. I det stora hela fördelades urvalet ändå på önskat sätt under de olika sommarmånaderna (figur 2). Högst 15 blanketter samlades in under en insamlingsdag. Målet var att samla in 6–7 blanketter per dag, så att så många olika insamlingsdagar som möjligt skulle vara representerade i svaren. Man samlade in totalt cirka 20 % fler svar än målantalet.

Avsikten var att fördela tidtabellen för insamlingen, det vill säga insamlingsdagarna, så slumpmässigt som möjligt, dock med beaktande av att insamlingsdagarna vid varje objekt skulle infalla på olika veckodagar (tidtabell för insamling, bilaga 2). Ifall vädret var dåligt kunde en insamlingsdag också flyttas, i synnerhet vid de objekt som var svårare att nå, eftersom objekten knappt fick några besökare alls under regniga dagar. Svaren samlades in

klockan 9–21 så att färre svar samlades in under förmiddagarna, fler klockan 12–16 och färre igen efter klockan 16 (figur 2). Den här insamlingstakten motsvarar förmodligen besökaraktiviteten åtminste vid dagsutflyktsobjekten. Förmiddagarna och kvällarna var också mycket stillsamma vid största delen av objekten. Gästhamnarna i utskären utgjorde ett undantag; båtfolket som övernattat där kunde påträffas på bryggorna redan tidigt på morgonen. En del av båtturesterna anländer till ett objekt på kvällen och lämnar platsen redan tidigt följande morgon. Eftersom området är lätt tillgängligt får också utskären en del dagsbesökare. Vid populära objekt och i synnerhet när vädret var vackert kunde många blanketter samlas in, medan en större insats krävdes för insamlingen vid stillsammare objekt. Alltså var antalet timmar som behövdes under en insamlingsdag exempelvis i Svedjehamn avsevärt mindre än vid andra objekt speciellt under semestersäsongen.

Tabell 2. Fördelningen av observationer enligt intervjuplats i förhållande till målen i insamlingsplanen. Blanketter som samlats in av intervjuaren och blanketter från den passiva insamlingen finns i separata kolumner. Den passiva insamlingen är insamlingspunkterna i den yttre skärgården, där besökare kunde delta i undersökningen på egen hand utan intervjuarens uppmaning eller hjälp.

Insamlingsplats	Insamlingsdagar (utfall/mål)	Blanketter (intervjuare)	Blanketter (passiv insamling)	Blanketter totalt (utfall/mål)	Blanketternas %-andel
Svedjehamn	33/34	254	-	254/192	54
Sommarö	13/12	79	-	79/78	17
Valsörarna	3/4	18	29	47/35	10
Mickelsörarna	4/4	45	-	45/35	10
Rönnskär	3/3	10	30	40/25	8
Molpehällorna	1/1	0	2	2/6	0
Havets hus	1/0	5	-	5/0	1
Totalt	59/57	411	61	472/376	100

Figur 2. Fördelningen av observationer enligt månad och klockslag. På månadsbasis anlande och svarade besökarna i genomsnitt vid samma tidpunkt, men på timbasis syns den tidigare ankomsttiden jämfört med svarstiden tydligt i grafen.

För att få in tillräckligt många svar i den yttre skärgården utan intervjuarens närvaro inrättades passiva insamlingspunkter vid tre objekt (Valsörarna, Rönnskär och Molpehällorna) för att komplettera urvalet (figur 3). En del av blanketterna har alltså fyllts i oberoende av tidtabellen för insamling. Under försommaren (14.6–22.7) fanns det två insamlingspunkter på Valsörarna: en i närheten av hamnen och en på fyrvaktarstugans gård. Den sistnämnda av dessa flyttades till Molpehällorna i början av augusti, när tillräckligt mycket material hade samlats in på Valsörarna. Insamlingspunkten fanns på Molpehällorna 3.8–15.9. På Fäliskäret vid Rönnskären fanns en insamlingspunkt under tiden 11.7–6.9. Insamlingspunkten på Valsörarna avlägsnades 2.9. På Molpehällorna fanns ingen passiv insamlingspunkt under försommaren, eftersom man hoppades samla in alla sex blanketter som ställts som mål för objektet redan i samband med ett sommarevenemang på ön. Evenemanget flyttades emellertid till fastlandet, så man beslöt att inrätta en insamlingspunkt på ön i augusti, trots att semestersäsongen redan närmade sig sitt slut.

Vid de övriga insamlingsställena ombads besökare delta i undersökningen i den ordning de anlände till insamlingspunkten. Intervjuarna närmade sig nya 15 år fyllda, förbipasserade besökare eller lokala invånare så fort de blev klara med att ge anvisningar till föregående deltagare. Urvalet begränsades så att endast ena hälften av ett par fick delta i undersökningen. Män och kvinnor svarade lika ofta (män 47 % och kvinnor 53 %). Deltagarna kön specificerades i allmänhet i resultaten endast av särskilda skäl. Om paret besökte objektet tillsammans med vänner kunde också någon av dessa fylla i blanketten. Större sällskap kunde få flera blanketter, så länge svararna kom från olika hushåll. Besökarna fick avgöra sinsemellan vem som fyllde i blanketten.

Figur 3. Den passiva insamlingspunkten på fyrvaktarstugans gård på Valsörarna.

Insamlingspunkterna valdes så att alla som anlände till punkten från ett visst håll inte hade anlänt alldeles nyss utan redan hunnit vistas i området. I Svedjehamn räckte det med ett besök i utsiktstornet eller på naturstigarna, på Sommarö räckte vistelse i närheten av bryggan, på naturstigarna eller på sandstranden, och på de mer avlägsna öarna var det enda kriteriet att besökarna anlant till platsen. Däremot intervjuades inte besökare som till exempel endast kommit till Salteriet för att dricka kaffe, och av denna anledning avbröts också undersökningen vid Havets hus i ett tidigt skede, när man märkte att population inte längre var enkelt jämförbar. Lokalbefolkningen togs med i urvalet eftersom även deras åsikter intresserade. Dessutom använder de naturobjektens tjänster oftare än tillfälliga besökare. Av svararna hörde 18 personer, det vill säga cirka 4 %, till lokalbefolkningen. I den förra undersökningen lämnades lokalbefolkningen däremot medvetet utanför undersökningen. Alla som svarade på enkäten hade möjlighet att delta i ett lotteri, där huvudvinsten var en kryssning till Mickelsöarna. Andra vinster som lottades ut var fem stycken tygväskor med världsarvsmotiv och fem stycken av Forststyrelsens tubhalsdukar.

När undersökningen gjordes i form av en intervju minskade missförstånden och slarvet klart, och man fick mer respons av besökarna. Intervjuerna krävde däremot klart mer tid och resurser än när besökarna fyllde i blanketten på egen hand. En del av intervjuobjekten tröttnade också på intervjusituationen, eftersom ifyllandet ofta framskred betydligt långsammare jämfört med att fylla i blanketten på egen hand. Det berodde huvudsakligen på att besökarna beskrev sina erfarenheter verbalt i stället för att uttrycka sig kort med en siffra, som de skulle ha gjort om de fyllt i blanketten själva. Alltså ombads besökarna i första hand själva svara på frågorna på blanketten, medan intervjuaren erbjöd sig att hjälpa på begäran eller vid behov. Endast ett fåtal ville låna glasögon och utöver problem med synen var vanliga orsaker till att besökare valde att bli intervjuade bland annat att de hade många hundar i koppel eller att barnen badade. Av deltagarna valde 25 personer eller 5 % att bli intervjuade.

Huvuddelen av besökarna ställde villigt upp och fyllde i blanketten, men det fanns också besökare som avböjde och dessa antecknades. De vanligaste orsakerna till att man avböjde var brist på intresse, brådska och hunger. Alla nämnde inte någon specifik orsak. Enligt intervjuarnas uppfattning var de flesta som inte ville delta i undersökningen personer under 30 år.

Merparten av alla som svarade tyckte att blanketten var för lång (blanketten finns i bilaga 5). I samband med presentationen berättade intervjuaren att det tar 10–15 minuter att fylla i blanketten och många ansåg att det var för mycket.

Blanketterna skrevs ut på tre språk: finska, svenska och engelska. Svararna fick välja på vilket språk de ville fylla i blanketten (tabell 3). En insamlingsdagbok fördes över alla insamlingsdagar. I den antecknades bland annat väderlek, besökare som avböjt deltagande och andra beaktansvärda omständigheter, såsom evenemang som ordnats i området samma dag eller andra avvikande förhållanden.

Tabell 3. Språkfördelningen bland svaren och andel av alla svar.

Blankettens språk	St.	%
Finska	281	59,5
Svenska	159	33,7
Engelska	32	6,8
Totalt	472	100

Det fanns totalt åtta intervjuare, av vilka en samlade in merparten av alla blanketter. Samma person registrerade också svaren i Forststyrelsens databas för kunduppföljningsuppgifter ASTA. Överraskande många blanketter lämnades också in vid de passiva insamlingspunkterna: totalt 61 stycken, vilket är 13 % av alla blanketter (tabell 2). Både blanketterna som samlats in av intervjuarna och blanketterna från de passiva insamlingspunkterna registrerades alltid i ASTA så snabbt som möjligt, så att materialet kunde analyseras. För analysen av resultaten producerade systemet standardiserade rapporter i form av tabeller och grafer. Materialet analyserades endast genom att studera nyckeltalen, såsom medelvärdena, standardavvikelsen, modalvärdet (typvärdet) och medianen (mittvärdet) samt minimi- och maximivärdena. Resultatens statistiska betydelse testades inte. Svaren på standardfrågorna jämfördes med besökarundersökningen i Kvarkens skärgård 2009, medan de nya, valfria frågorna endast kunde jämföras med resultaten av besökarundersökningarna i världsarvsområdena Petäjävesi och Sammallahdenmäki.

De lokala ekonomiska effekterna (kapitel 3.2.6) beräknades utifrån antalet besökare vid naturobjekten 2016. Med hjälp av frågorna om besökarnas penninganvändning i besökarundersökningen 2017 kunde man göra en grov uppskattning av penninganvändningen. Alla deltagare besvarade ändå inte denna punkt, även om de hade använt pengar vid objekten under sitt besök. Någon jämförelse med resultaten från 2009 för hela världsarvets del kunde inte göras, eftersom urvalet i den här undersökningen omfattade endast besökare till naturobjekten och uteslöt personer som endast var i området på en biltur, för ett restaurang- eller cafébesök eller för att besöka kulturobjekt, såsom museer eller sommartorg. Uppgifterna om penninganvändningen gäller endast sommaren, medan antalet besök har uppskattats för hela året. Beräkningen gjordes med hjälp av databasen ASTA. Beräkningen grundade sig på en kalkylmodell som utvecklats av Forststyrelsen och Skogsforskningsinstitutet (2009), där målområdena hade delats in i fyra klasser på basis av befolkningstätheten i närområdet. Kvarkens skärgård hör till klassen tätort/tät bebyggelse. För varje klass har medelkoefficienter beräknats, och de beskriver upprepningarna av direkta effekter samt sysselsättningskoefficienter. Som hjälp användes lokala tabeller för insats/avkastning som härletts från Statistikcentralens landskapsspecifika tabeller för insats/avkastning. Koefficienterna som används vid beräkning av lokala ekonomiska effekter uppdaterades 2014 för att motsvara dagsläget (Vatanen & Kajala 2015).

I takt med att undersökningen framskred uppdagades problem med anknytning till blanketten. De vanligaste problemen har sammanställts nedan. Svårigheterna med anknytning till vissa frågor och ämnen beskrivs närmare i kapitel 4 (Granskning av resultat) för varje ämnesområde.

- **Längd och omständlighet:** Många som fyllde i blanketten kommenterade dess påfrestande längd antingen verbalt eller skriftligt. Den ansågs också svårbegriplig. Av svaren framgår svararnas trötthet, frustration och missförstånd i form av inkonsekvens och obesvarade frågor. I nästan varje blankett fanns fel och brister trots de omsorgsfulla anvisningarna. Några avbröt ifyllandet på grund av blankettens utformning och omständlighet, även om de hade fått en uppskattning av tidsåtgången för ifyllandet av blanketten redan innan de lovade delta i undersökningen.
- **Hur området uppfattas:** Blanketten i fråga är utformad för granskning av en annan typ av område som är lättare att uppfatta. Exempelvis en nationalpark är normalt ett område vars gränser är lätta att uppfatta och de är ofta till och med markerade i terrängen,

till skillnad från världsarvsområdet som också omfattar mycket annat än skyddsområdena. Dessutom vet besökaren vilka tjänster som hör till området och vilka inte. I områdena finns i allmänhet inte många olika organisationer som bygger upp serviceutrustningen, utan alla konstruktioner tillhör normalt Forststyrelsen. Världsarvet Kvarkens skärgård består däremot av flera separata objekt, inom vars gränser finns flera olika kommuner, företagare och infrastruktur såsom vägar och byggnader, som underhålls av många olika finansiärer. Friluftskonstruktionerna underhålls huvudsakligen av Forststyrelsen. Det är omöjligt för besökare att veta vilka konstruktioner och tjänster som frågorna i enkäten avser. Exempelvis i sitt svar på frågorna som gäller bedömning av tjänsternas kvalitet är svararen tvungen att beakta för många objekt, såsom tjänster som företagen producerar eller vägnätet. Även många andra frågor på blanketten blir enormt omfattande när de tillämpas på hela världsarvsområdet (det ifrågavarande besökets längd och definitionen av ett besök, det första besöket osv.)

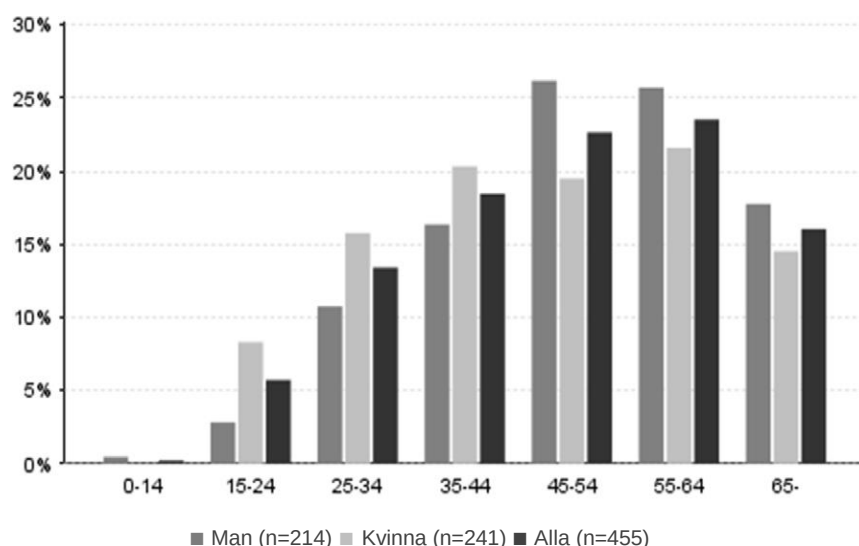
- **Logik:** Blankettens interna logik blev lidande av områdets omfattning. En del besökare hade besökt många olika objekt. De svarade alltså ibland med det objekt där de just då befann sig i åtanke, men när de besvarade frågan om antalet tidigare besök kan det hända att de kom ihåg många fler besök innanför världsarvets gränser än besök till just objektet i fråga. Endast en person antecknade vid varje fråga vilket objekt hen avsåg i just den punkten. För några deltagare var det också svårt att beräkna hur lång tid de tillbringat i världsarvsområdet, eftersom de kanske hade rört sig inom området och lämnat området under samma utflykt när de besökte de olika målen.
- **Slarv:** Det är också värt att beakta att när samma fråga om tjänster (av företagare producerade tjänster (t.ex. café- och programtjänster)) under försommaren av misstag fanns med två gånger på blanketten svarade deltagarna nästan alltid på frågorna med olika betyg (frågan på blankettens s. 3). Visar detta att deltagarna läste frågorna slarvigt eller att föregående punkt påverkar följande? Den egendomliga inkonsekvensen upprepades uppskattningsvis 15–20 gånger. Den enda skillnaden mellan texterna var att de var placerade på sidan så att texten inom parentes delades upp på två rader i den första punkten, medan hela parentesens fanns på andra raden i den andra punkten. Läsaren lade alltså först märke till olika ord i de här punkterna (i den första punkten ordet "företagare" och i den andra ordet "café-"). Det här verkar vara den enda möjliga förklaringen till detta fenomen.

3 Resultat

3.1 Besökarstrukturen

3.1.1 Grunduppgifter om svararna

Nästan lika många kvinnor och män svarade på enkäten (män 47 % och kvinnor 53 %). De flesta av svararna var cirka 35–65 år gamla (figur 4). Medelåldern var 63 år. Den yngsta svararen var 14 år och den äldsta 93 år. Endast en av svararna var under 15 år och hen fick hjälp av sin pappa för att tolka frågorna rätt. De flesta som svarade hade högre universitets- eller högskoleexamen (tabell 4). Examina på andra nivåer var sinsemellan lika vanliga. Ingen examen hade huvudsakligen de svarare som fortfarande studerar.

Figur 4. Svararnas åldersfördelning enligt kön.

Tabell 4. Svararnas yrkesutbildning enligt kön och fördelningen av olika examina.

Yrkesutbildning	St.	%
Högre universitets- eller högskoleexamen	160	35
Examen på institutnivå	97	21
Lägre universitets- eller högskoleexamen	88	19
Yrkesskola	82	18
Ingen yrkesexamen	26	6
Totalt	453	100

Majoriteten av svararna kom till världsarvet från närområdet, i synnerhet från Vasa och Kors-
holm (figur 5). Bland deltagarna i undersökningen kom endast ett fåtal från de närliggande
kommunerna Malax och Korsnäs, totalt bara fyra personer. Lokalbefolkningen, det vill säga

invånare i världsarvsområdet och närområdet, utgjorde 46 % av urvalet (tabell 5). Näst flest svarare kom från huvudstadsregionen. Något överraskande var Kuopio och Jyväskylä lika vanliga hemkommuner bland svararna som till exempel Tammerfors och Vörå. Antalet besökare från andra orter än Vasa (n = 141), Korsholm (n = 58), Seinäjoki (n = 17) och Helsingfors (n = 17) var alla färre än tio, så slumpen ledde till att de här sämre representerade kommunerna ingick i resultaten över svararnas hemkommuner. I sin helhet utgjorde emellertid inhemska resenärer 41 % av svararna, det vill säga nästa lika stor andel som lokalbefolkningen. Totalt 87 % av svararna kom från Finland.

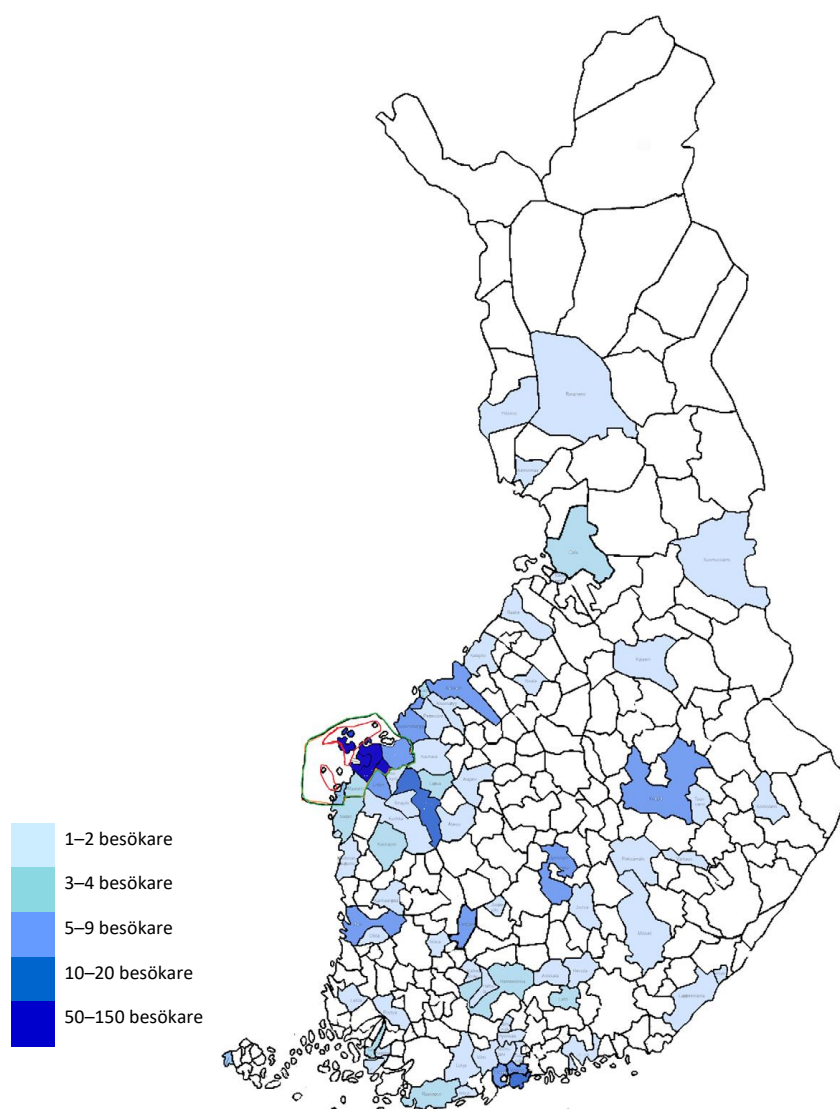
Utländska resenärer utgjorde endast 14 % av svararna. Dessa kom från totalt 18 olika länder (tabell 6). Hela 6 % av svararna kom från Sverige. Enligt intervjuarnas uppfattning hade de flesta svenska besökarna antingen en stuga eller släktingar i världsarvsområdet eller närområdet. Betydligt färre besökare från andra länder svarade på enkäten. Under sommarsäsongen var utländska turister vanliga, medan det under hösten i synnerhet i Svedjehamn fanns fler utlänningar som kommit till området på grund av arbete eller på arbetsresa.

Tabell 5. Fördelning av svararna enligt typ av besökare.

Typ av besökare	St.	%
Invånare i världsarvet eller dess närområden	211	46,0
Inhemska resenärer	186	40,5
Utländska resenärer	62	13,5
Totalt	459	100

Tabell 6. Svararnas hemländer.

Hemland	St.	%
Finland	410	86,9
Sverige	26	5,5
Tyskland	7	1,5
Förenta staterna	5	1,1
Spanien	3	0,6
Schweiz	3	0,6
Storbritannien	3	0,6
Norge	2	0,4
Belgien	2	0,4
Danmark	2	0,4
Estland	2	0,4
Kanada	1	0,2
Kina	1	0,2
Italien	1	0,2
Malta	1	0,2
Nederländerna	1	0,2
Polen	1	0,2
Rumänien	1	0,2
Totalt	472	100

Figur 5. Finländska svarares boendekommuner (n = 397). Gränserna för världsarvet Kvarkens skärgård och dess närområde är markerade på kartan. Observera att kategorierna för antal besökare inte är sinsemellan lika stora och i kategori 21–49 fanns inte en enda kommun, så den beaktades inte. © Forststyrelsen 2017, bakgrundskarta Creativecommons.

3.1.2 Uppgifter om besökarnas resällskap

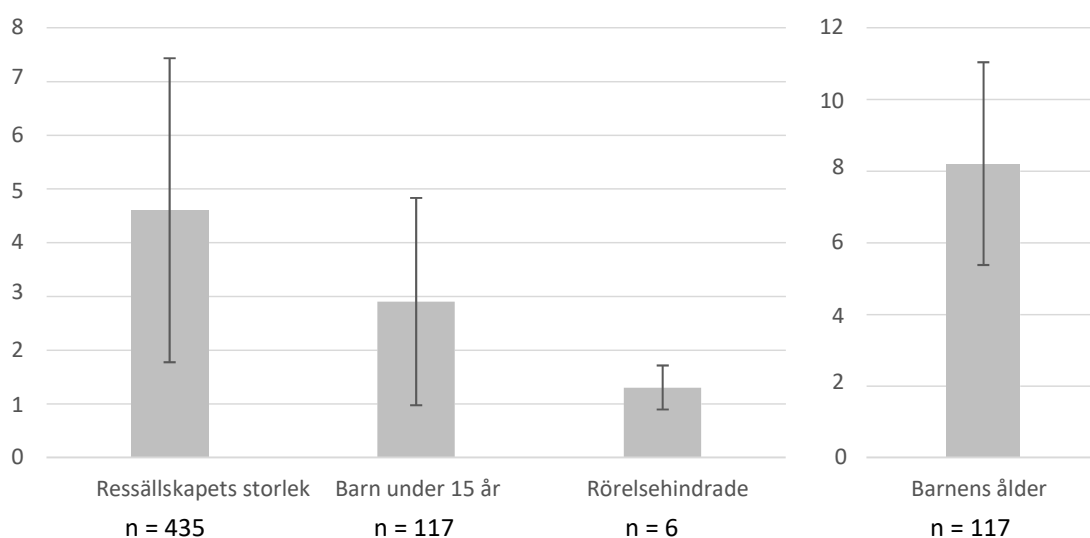
Oftast anlände besökare till världsarvet i små grupper på 2–5 personer, som bestod av den egna familjen (tabell 7). Det fanns färre ensamman besökare i området än grupper på sex eller flera personer. Den genomsnittliga gruppstorleken var 4,6 personer, men spridningen var stor (figur 6). Den andra största kategorin av resällskap var vänner. Varje svarare kunde välja endast en kategori för sitt resällskap.

Hela 117 av svararna uppgav att det fanns barn under 15 år i resällskapet. I genomsnitt fanns 2,9 barn och unga i ett resällskap, men även detta medelvärde hade mycket stor spridning, förmodligen för att stora lägergrupper och dylikt höjer det genomsnittliga antalet barn i ett resällskap. Barnens ålder var i genomsnitt 8,2 år. I resällskapen ingick endast sex rörelsehindrade personer. De övriga medlemmarna i resällskapen i tabell sju var svararnas partner.

Tabell 7. Svararnas resällskap, storlek och sammansättning.

Ressällskapets storlek	St.	%
2–5 personers resällskap	361	78
6 eller flera personers resällskap	74	16
Ensam	28	6
Totalt	463	100

Ressällskapets sammansättning	St.	%
Den egna familjen	288	68
Vänner	62	15
Andra släktingar	24	6
Klubb, förening m.m.	16	4
Arbetskamrater	13	3
Studentgrupp	7	2
Programtjänstföretags kunder	7	2
Något annat	2	0
Skolklass	1	0
Pensionärsgrupp	1	0
Totalt	421	100

Figur 6. Genomsnittlig storlek på resällskapet, antal barn under 15 år i resällskapet, antal rörelsehindrade i resällskapet och barnens genomsnittliga ålder. Spridningen visas som standardavvikelse. Notera att de tre första staplarna visar antal personer och den sista ålder.

3.2 Besöket i världsarvet Kvarkens skärgård

3.2.1 Resmållets betydelse

Knappt hälften av svararna konstaterade att världsarvet var resans enda eller viktigaste resmål (tabell 8). Nästan lika många (endast 7 % färre) hade emellertid också planerat in andra resmål. En förteckning över dessa finns i bilaga 3. Endast 11 % av svararna besökte området utan att ha planerat det i förväg. Som andra huvudmål för resan nämnde svararna oftast Vasa. Även när svararna räknade upp alla resans mål var Vasa det resmål som nämndes oftast. Höga Kusten i Sverige var också ett populärt resmål. Totalt 12 svarare hade besökt båda objekten i det tudelade världsarvet under samma resa. Av svararna hade sju personer besökt andra platser i Sverige under samma resa.

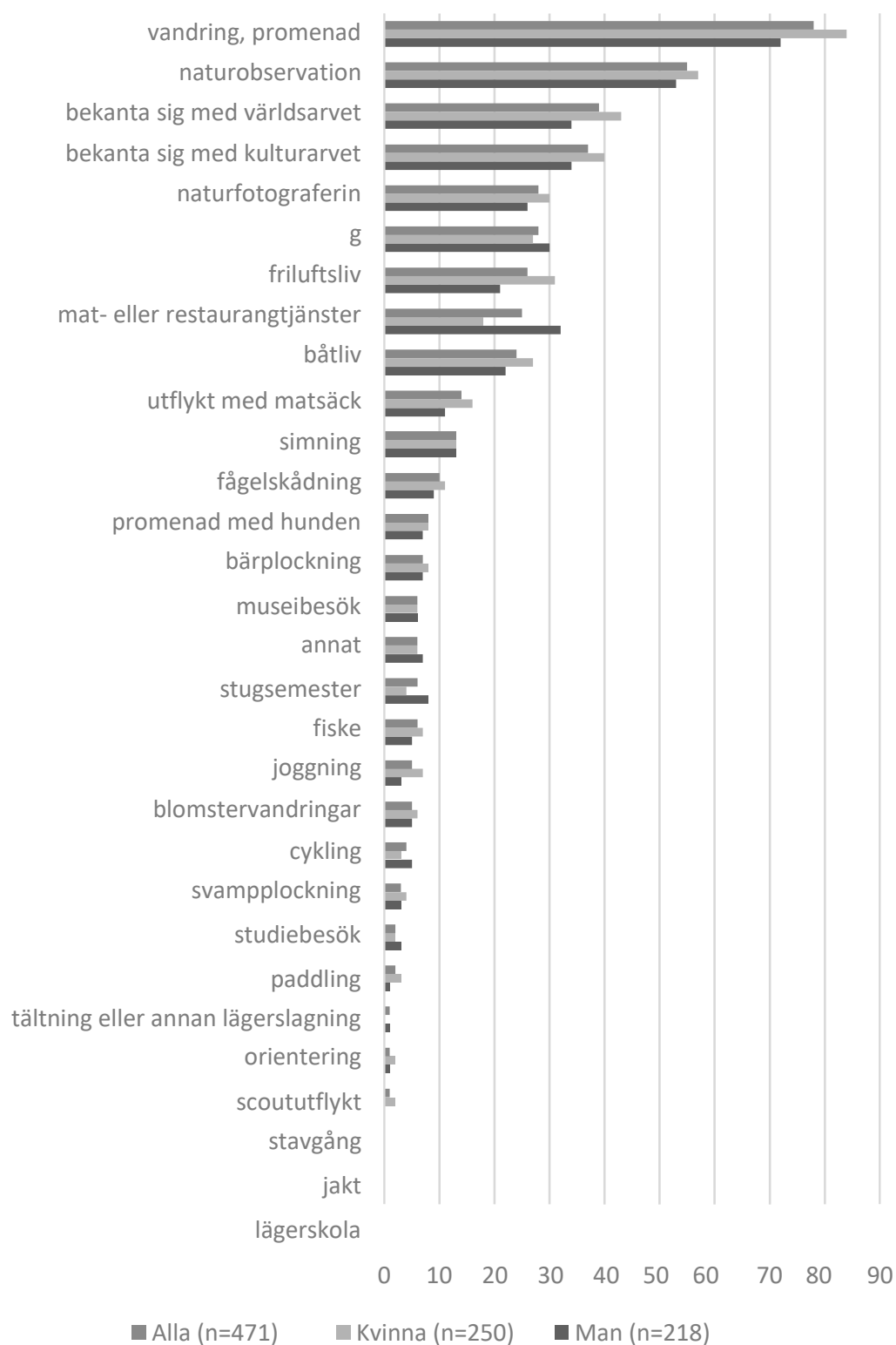
Tabell 8. Betydelsen av världsarvet som resmål

Resmållets betydelse	St.	%
Det enda eller viktigaste målet för resan	218	48
Ett av de planerade målen för resan	190	41
Ett på förhand oplanerat mål under resan	50	11
Totalt	458	100

3.2.2 Besökarnas friluftsliv- och naturaktiviteter

Svararna fick välja från en lista vilka aktiviteter de sysslade med under sitt besök i världsarvsområdet. Vandring och promenad var den klart vanligaste aktiviteten och av alla svarare valde nästan 80 % denna som en aktivitet i området (figur 7). Den andra vanligaste aktiviteten var naturobservation, som valdes av mer än hälften av svararna (55 %). Många valde också att bekanta sig med både världsarvet och områdets kulturarv (39 % och 37 %). Naturfotografering, friluftsliv, mat- eller restaurangtjänster, båtliv samt utflykt med matsäck var sinsemellan nästan lika populära aktiviteter (24–28 %). Även simning och fågelskådning nådde över 10 % popularitet. Av svararna valde 41 % 1–3 aktiviteter, 39 % 4–6 aktiviteter, 16 % 7–9 aktiviteter och endast 4 % fler än tio aktiviteter på listan. Männen som svarade valde oftast något färre alternativ på listan än kvinnorna. Övriga aktiviteter som deltagarna i undersökningen lade till listan finns i tabell 9.

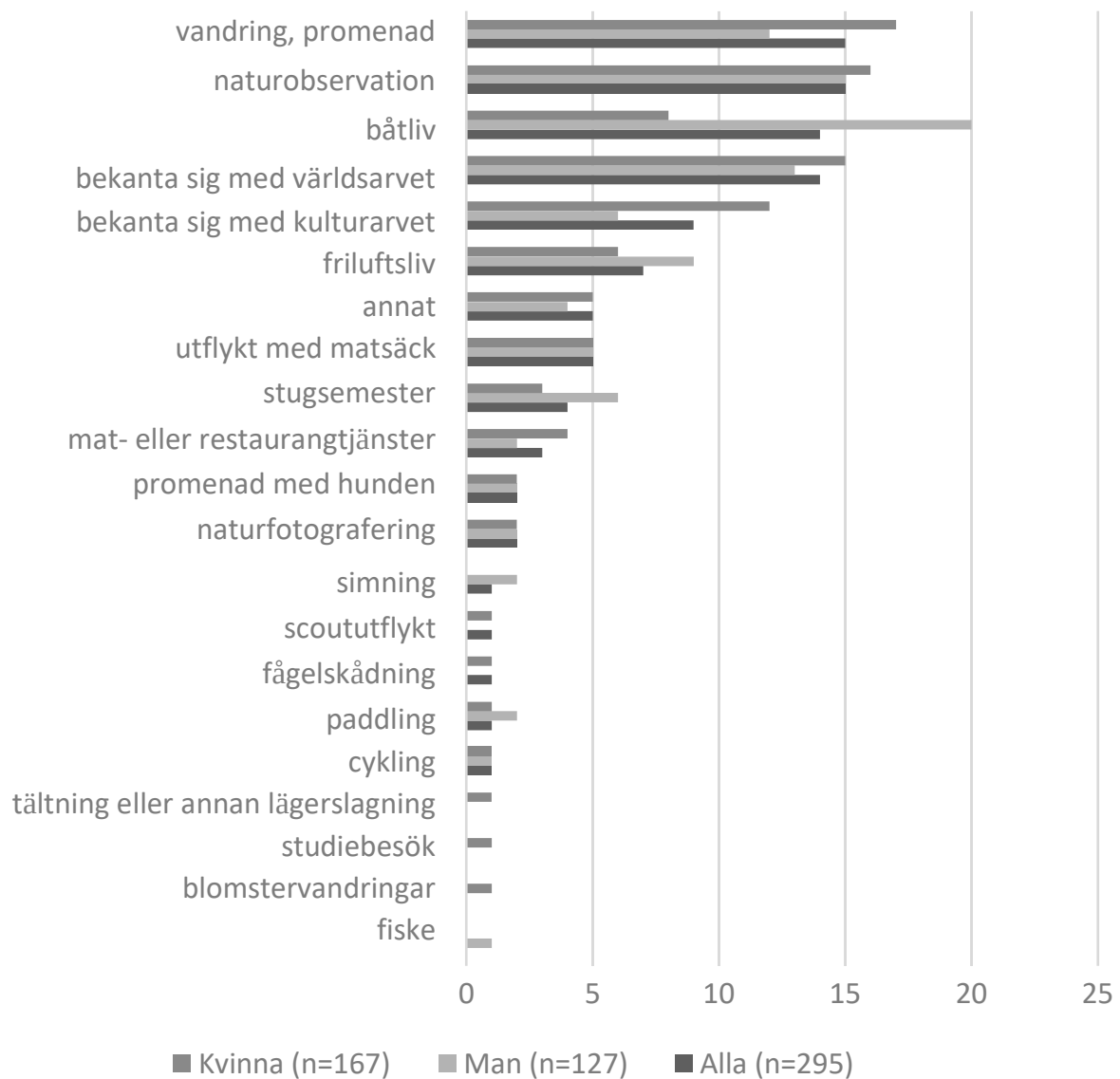
Svararna fick också välja en aktivitet på listan som var allra viktigast för dem (figur 8). Endast cirka 63 % av svararna läste frågan och valde vilken aktivitet som var viktigast för dem. De övriga lämnade frågan obesvarad. Även i denna fråga var vandring och naturobservation de viktigaste aktiviteterna (båda 15 %), medan båtliv och att bekanta sig med världsarvet kom på andra plats (båda 14 %). Även andra aktiviteter som svararna själv lagt till listan samt stugsemester var populärare än i figur 7.

Figur 7. Aktiviteter som besökarna sysslat med i världsarvsområdet i popularitetsordning. På horisontalaxeln finns procentandelarna av svararna.

Tabell 9. Andra aktiviteter som nämns i svaren och orsaker till besöket i området.

Aktivitet, annan	St.
Postroddsevenemanget	5
Slåttertalko	4
FRK ungdomsläger	3
Dykning	3
Geocaching	2
Avkoppling	2
Bastubad	2
Harpunfiske	1
Sommarteater	1
Loppmarknad, Replot UF	1
Besök på gården Aava Kertun kotitila	1
Mopedutflykt	1
Träffade bekanta som jag inte sett på 25 år	1
Klättra på strandklipporna	1
Social samvaro med familjen	1
Släktträff	1
Rekreatjonsdag som ordnats av arbetsplatsen	1
Fotografering	1
Båtklubbstalko	1
Totalt	31

Figur 8. De aktiviteter som svararna utsett till allra viktigast av alla aktiviteter de valt på listan.

3.2.4 Fördelningen av besöken i området

Deltagarna i undersökningen ombads anteckna alla de objekt i världsarvsområdet som de besökt eller hade för avsikt att besöka under resan i fråga (de besöksmål som kunde väljas är markerade på kartan i figur 1). Svedjehamn var det populäraste besöksmålet i detta urval (tabell 10) och där samlades också in flest svar. På andra plats kom Replotbron. Björköby var också ett relativt populärt besöksmål. Hela 5 % av svararna nämnde Höga Kusten som ett besöksmål. I tabell 11 finns en förteckning över andra besöksmål som besökarna nämnt.

Tabell 10. Besöksmålen regionala fördelning i världsarvsområdet Kvarkens skärgård. Svararen fick välja flera alternativ och själv avgöra vilka objekt hen betraktade som besöksmål. I den högra kolumnen nämns det relativa antalet blanketter som samlats in vid objektet i fråga. Ett tomt fält innebär att inga blanketter samlats in vid objektet. n = 471.

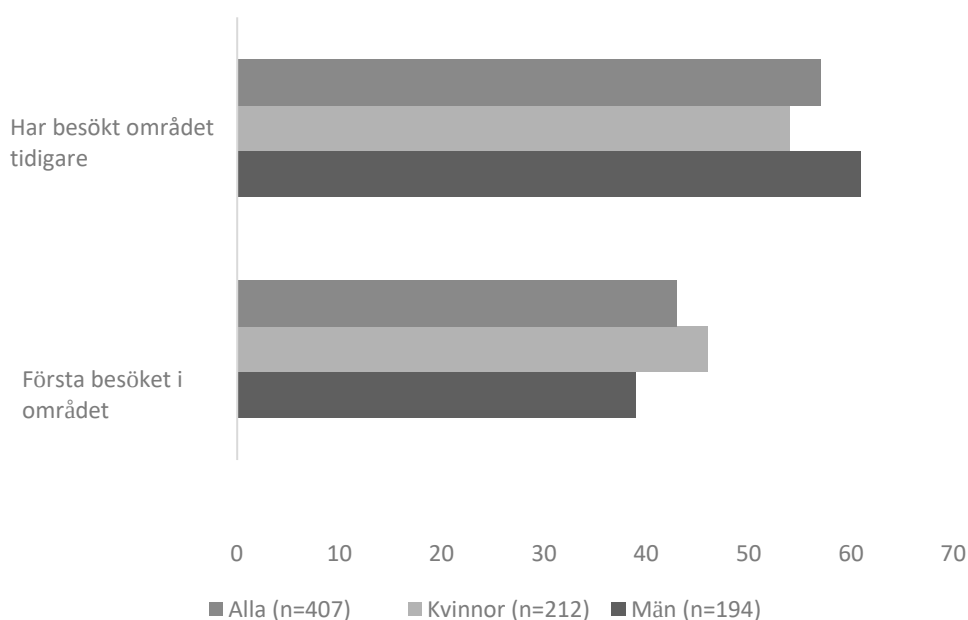
Besöksmål	St.	%	Intervjuplats (% svar)
Svedjehamn	275	58	54
Replotbron	221	47	
Björköby	169	36	
Sommarö	88	19	17
Replot kyrkby	73	15	
Bodvattnet runt naturstig	71	15	
Mickelsörarna	63	13	10
Valsörarna	53	11	10
Rönnskär	51	11	8
Vallgrund	47	10	
Världsarvet Höga Kusten (Sverige)	24	5	
Björköby-Panike vandringsled	21	5	
Havets hus	16	3	1
Terranova – Österbottens museum (Vasa)	15	3	
Klobbskat	14	3	
Annanstans, var?	10	2	
Molpehällorna	9	2	0
Norrskär	5	1	
Kikanberget	1	0	

Tabell 11. Andra besöksmål i världsarvsområdet som nämns i svaren.

Besöksmål, annat	St.
Ritgrund	3
Gården Aava Kertun kotitila	1
Berny's	1
Café Arken	1
Replot hamn	1
Rönnskär Storskäret	1
Systers villa	1
Totalt	11

3.2.5 Besökets längd och återkommande besök

Merparten av svararna hade besökt området tidigare (57 %, figur 9). Skillnaden jämfört med antalet personer som besöker området första gången (43 %) är inte stor, men den är av samma storleksklass som i den förra undersökningen. Merparten av dem som uppgav sig ha besökt världsarvet under de senaste fem åren uppskattade antalet besök till fem stycken, det vill säga ett besök om året. En del hade emellertid tillbringat betydligt mer tid i området, så att medelvärdet blev 12,4 gånger. Standardavvikelsen var hela 20,04 eftersom ett svar (200 besök) höjde medelvärdet avsevärt. En stor del av de som tidigare besökt området reste dit första gången för drygt tio år sedan (median 2006, det vill säga det år världsarvet inrättades, tabell 12). Variationen i svaren var emellertid stor, eftersom en av svararna hade besökt området redan för 68 år sedan och några först 2017. Många av de som tidigare besökt området var aktiva besökare som senast varit där tidigare samma år som undersökningen genomfördes (median 2017).

Figur 9. Fördelningen av besökare i personer som är på sitt första besök i området och personer som besökt området tidigare. På horisontalaxeln finns procentandelarna av svararna. n = 407.

Tabell 12. Första och senaste besöket för personer som besökt området tidigare.

Första och senaste besöket i området	n	Medelvärde	Stand. avvikelse	Procentpunkter, Min	Procentpunkter, 25 %	Procentpunkter, Med	Procentpunkter, 75 %	Procentpunkter, Max
Första besöket, år	188	2001	15	1949	1997	2006	2012	2017
Första besöket, "n" år sedan	188	16	15	0	5	11	20	68
Senaste besöket, år	187	2016	2	2000	2016	2017	2017	2017
Senaste besöket, "n" år sedan	187	1	2	0	0	0	1	17

Merparten av svararna (64 %) besökte världsarvet endast för en dag (tabell 13). De flesta av dem uppskattade att de tillbringat två timmar vid objektet. Besökare som övernattade i världsarvsområdet (36 %) tillbringade oftast två dygn i området. Merparten av de turister som inte kom från närområdet (65 %) övernattade däremot i världsarvsområdet eller i närområdet. De turister som övernattade uppskattade också att de tillbringat totalt två dygn i området. De svarare som inte övernattade (35 %) uppskattade i allmänhet att de tillbringat totalt fyra timmar i världsarvsområdet och närområdet. Besökare övernattade oftare i världsarvsområdet (totalt 153 nätter) än i närområdet (totalt 96 nätter). Variationen var stor i fråga om besökens längd och framför allt antalet övernattningar i världsarvsområdet: som mest handlade det om besök på flera tiotals dygn. Dessa besökare hade oftast en sommarstuga i området.

Tabell 13. Besökets längd för dagsbesökare och övernattare i världsarvsområdet samt i världsarvsområdet och närområdet totalt.

Besökargrupp	n	Andel %	Besökets längd, Medelvärde	Besökets längd, Median	Besökets längd, Modalvärde	Besökets längd, Min	Besökets längd, Max
Alla dagsbesökare (h)	288	64	3,5	3	2	1	12
Alla övernattare i världsarvsområdet (dygn)	165	36	3,8	2	2	1	75
Totalt	453	-	-	-	-	-	-

Besökargrupp	n	Andel %	Besökets längd, Medelvärde	Besökets längd, Median	Besökets längd, Modalvärde	Besökets längd, Min	Besökets längd, Max
Dagsbesökare som är bosatta utanför världsarvsområdet och närområdet totalt (h)	82	35	4,6	4	4	1	12
Övernattare som är bosatta utanför världsarvsområdet och närområdet totalt (dygn)	155	65	3,8	2	2	1	40
Totalt	237	-	-	-	-	-	-

Övernattare i världsarvsområdet övernattade oftast i båten (72 svarare, tabell 14). Dessa besökare påträffades huvudsakligen på Valsörarna och Rönnskär. Vid andra undersökningsobjekt i världsarvsområdet var det inte särskilt vanligt att besökare anlände med båt och övernattade i båten. Båtfolket uppskattade att de tillbringat i genomsnitt 3,3 nätter i båten under besöket i fråga. Spridningen var emellertid stor och varierade mellan en natt och mer än två veckor. Bland svararna uppgav 33 personer att de övernattat någon annanstans än de alternativ som fanns med på listan. Oftast handlade det om inkvartering i släktingars eller vänners stuga eller bostad och antalet nätter under ett besök var i genomsnitt 2,4 nätter. Enligt svaren övernattade 18 besökare i hyresstugor i världsarvsområdet. De tillbringade i genomsnitt 2,2 nätter i taget i stugorna. Av deltagarna i undersökningen övernattade 17 personer i egen stuga i världsarvsområdet. En del av dem tillbringade endast en eller två nätter i sin stuga, medan många stannade på stugan nästan hela sommaren (som mest 75 nätter). Därför var standardavvikelsen större än medelvärdet. Tretton svarare övernattade i husbil eller -vagn i världsarvsområdet. De stannade i området i genomsnitt 1,4 nätter.

I närområdet övernattade besökarna oftast någon annanstans än de inkvarteringsalternativ som fanns på listan (41 svarare). Dessa alternativ var huvudsakligen båten och släktingar eller vänner. Antalet nätter varierade mycket. En del stannade bara en natt och någon hela 100 nätter. I 75 % av svaren var antalet nätter emellertid fyra nätter eller färre. I 37 av svaren uppgavs att man övernattat på hotell och besökarna tillbringade i genomsnitt 1,8 nätter där. I husbil eller -vagn i närområdet övernattade 11 svarare i genomsnitt 1,7 nätter. Endast fyra svarare övernattade i egen stuga i närområdet och de tillbringade i genomsnitt 3,2 nätter på stugan. Tre svarare övernattade i hyresstugor i närområdet och de tillbringade i genomsnitt 1,3 nätter i stugorna.

Tabell 14. Antalet övernattare i världsarvsområdet och i närområdet samt medelvärde och standardavvikelse för antalet nätter som de tillbringat i området under besöket i fråga.

I världsarvsområdet

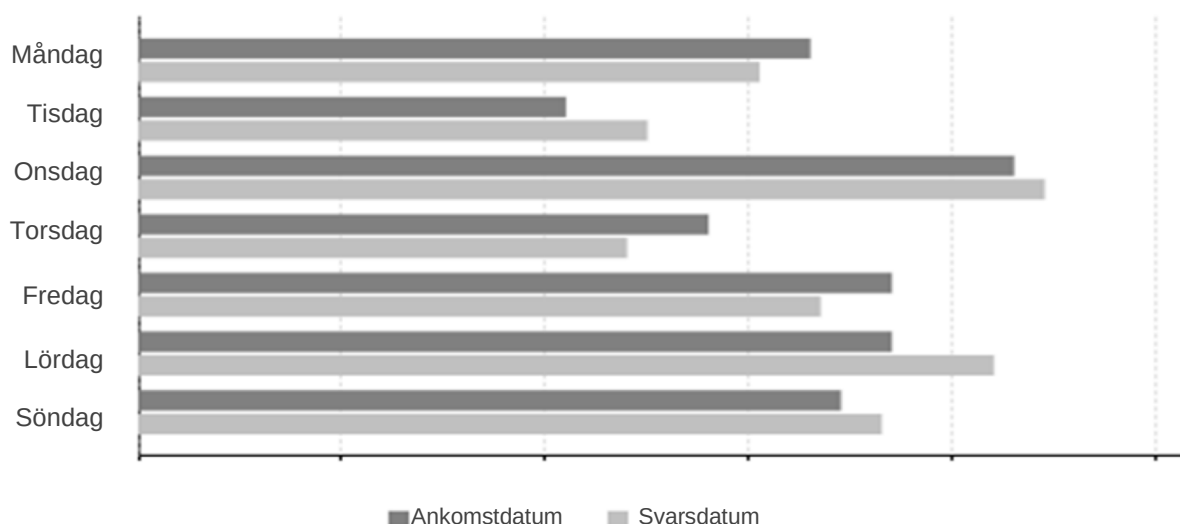
Övernattningssätt	n	Medelvärde	Stand. avvikelse
I båten	72	3,3	3,35
Annanstans	33	2,4	1,39
I hyresstuga	18	2,2	0,88
I egen stuga	17	13,4	19,75
I husbil eller husvagn	13	1,4	0,65

I närområdet

Övernattningssätt	n	Medelvärde	Stand. avvikelse
Annanstans	41	7,1	16,59
På hotell	37	1,8	1,00
I husbil eller husvagn	11	1,7	0,79
I egen stuga	4	3,2	0,96
I hyresstuga	3	1,3	0,58

3.2.6 Ankomsten till området

Insamlingstidtabellen inverkarde mycket på svaren beträffande ankomsten till området, eftersom man ville att merparten av svararna skulle representera säsongsbesökarna under de mest populära tiderna. Av figur 2 framgår att klart flest svar samlades in i juli. Maj och september var de stillsammaste månaderna och i juni och augusti samlade man in ungefär lika många svar. Av figur 10 framgår att insamlingskalendern hade några fler onsdagar än till exempel lördagar. Tisdagar och torsdagar var intervjuarna ute på fältet mer sällan än de andra veckodagarna. Fredagar, lördagar och söndagar fick man in ungefär lika många svar. Vid de passiva insamlingspunkterna, där blanketter samlades i takt med att besökarna upptäckte och fyllde i dem, fick man in endast 61 blanketter, det vill säga cirka 13 % av materialet. Dessa blanketter inverkar sannolikt inte särskilt mycket resultatet.

Figur 10. Fördelningen mellan olika veckodagar av svararnas ankomst- och svarsdagar. Staplarna visar huvudsakligen hur insamlingstidtabellen genomfördes, inte besöksaktiviteten.

En tredjedel av besökarna i världsarvsområdet anlände till objektet med bil (tabell 15). Merparten reste hela vägen hemifrån med bil. En del av objekten kan endast nå sjöledes och eftersom det kom många svar också från dessa objekt var småbåtar det näst vanligaste fortskaffningsmedlet. Trots att många hade antecknat att de rest med charterbåt eller -fartyg hela vägen hemifrån handlar det med största sannolikhet endast om ett missförstånd. Komiskt många svarare uppgav att de hade anlänt med bil till den yttre skärgården (i första hand kryssningsgrupper till Valsörarna och Mickelsörarna). I dessa fall registrerades charterbåt som sista fortskaffningsmedel, och i fråga om Rönnskär registrerades småbåt. Småbåt ändrades till charterbåt om man visste att svararen anlänt med kryssningsfartyg. Fem procent av besökarna reste med husbil eller bil och husvagn. Tre procent hade börjat resan med flyg. Av svararna valde 18 % någon annat än alternativen på listan som fortskaffningsmedel hemifrån. En förteckning över dessa alternativ finns i tabell 16.

Tabell 15. Fortskaffningsmedel som svararna använt för resan hemifrån till objektet. Varje svarare får vid behov välja fler alternativ.

Fortskaffningsmedel	Fortskaffningsmedel hemifrån, st.	Fortskaffningsmedel hemifrån, %	Fortskaffningsmedel till objektet, st.	Fortskaffningsmedel till objektet, %
Bil	349	75	261	61
Småbåt	102	22	95	22
Charterbåt eller -fartyg	34	7	34	8
Bil och husvagn eller husbil	23	5	18	4
Något annat	18	4	17	4
Flyg	12	3		
Charterbuss (gruppres)	9	2	5	1
Tåg	8	2	-	-
Buss	4	1	-	-
Svarare totalt	464	100	430	100

Tabell 16. Övriga fortskaffningsmedel som svararna använt för resan hemifrån till objektet.

Fortskaffningsmedel annat	st.
Cykel	9
Kajak	4
Till fots	3
Motorcykel eller moped	3
Taxi från centrum av Vasa	1
Traktor	1
Totalt	21

3.2.7 Besökarnas penninganvändning och dess lokala ekonomiska effekter

För att man med hjälp av de uppgifter om sin penninganvändning som besökarna i världsarvsområdet uppggett i sina svar ska kunna beräkna den lokala ekonomiska effekterna av naturobjektens besökare behövs information om hur många besökare dessa objekt får totalt. Det antal besökare som använts här (84 396 personer) grundar sig på de beräkningar av antalet besökare vid naturobjekten från 2016, som Forststyrelsen använder. Hela världsarvet fick däremot uppskattningsvis 346 600 besökare 2016. Svararna ombads anteckna hur mycket pengar de hade använt till utgifter med anknytning till sin resa i världsarvsområdet eller dess närområde. De potentiella utgifterna hade delats in i flera olika kategorier för att göra det lättare att svara. Väldigt många lämnade emellertid den här frågan obesvarad eller märkte inte att närområdet också ingick. Tabell 17 visar besökarnas genomsnittliga penninganvändning med anknytning till besöket i världsarvsområdet. Ämnesområdets terminologi förklaras i tabell 18.

Tabell 17. Genomsnittlig penninganvändning med anknytning till besöket i världsarvsområdet bland finländska och utländska resenärer samt besökare som är bosatta i närområdet. Antalet utländska dagsbesökare var så litet (10) att genomsnittet för penninganvändningen (6 euro) inte är särskilt tillförlitligt.

Besökargrupp / Penningandvändning	Alla	Övernattare	Dagsbesökare
Alla besökare, n	404	198	191
Medelutgifter (€)	48	81	17
Inhemska resenärer, n	163	99	64
Medelutgifter (€)	77	109	28
Utländska resenärer, n	46	36	10
Medelutgifter (€)	86	108	6
Invånare i närområdet, n	188	60	113
Medelutgifter (€)	16	21	12

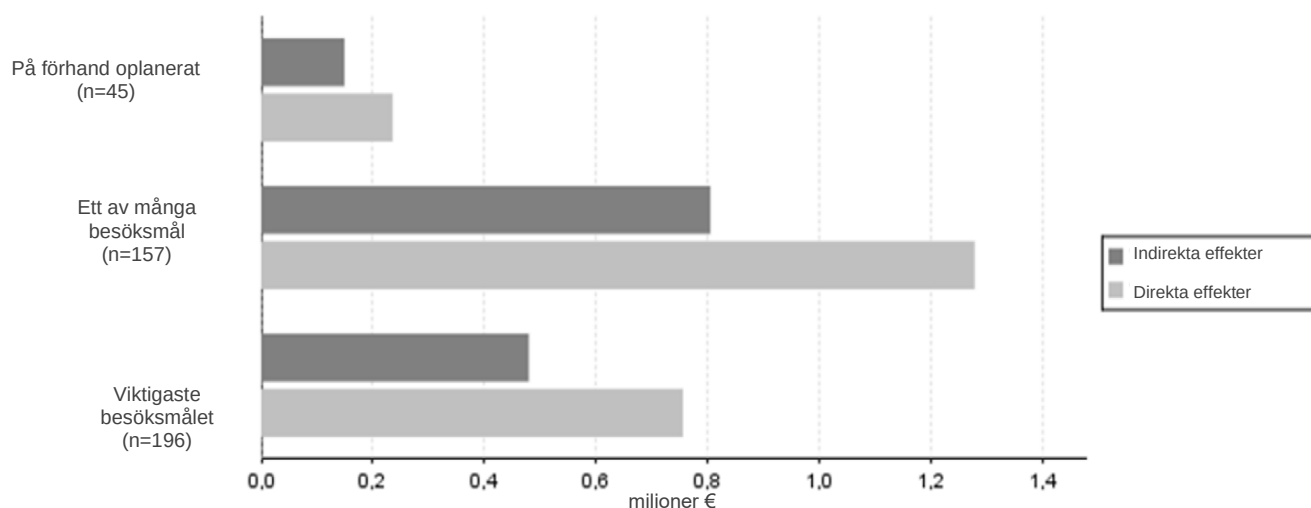
Tabell 18. Begrepp samt definitioner av dem i anknytning till bedömning av lokala ekonomiska effekter.

Begrepp	Definition
Totala inkomsteffekter	Direkta och indirekta inkomsteffekter som uppkommer i närområdet av besökarnas penninganvändning.
Totala sysselsättningseffekter	Direkta och indirekta årsverken som uppkommer i närområdet av besökarnas penninganvändning.
Direkta effekter	Direkta inkomst- och sysselsättningseffekter bland företag i närområdet som besökarnas penninganvändning medför.
Indirekta effekter	Direkta effekter återkommer som indirekta effekter då företag som får direkta inkomster köper produkter och service av andra företag i närområdet och då de betalar inkomst till andra arbetare som använder sina inkomster till att köpa produkter och tjänster i närområdet. En del av de indirekta effekterna förs vidare ut- anför området.

Besökare i världsarvsområdet använde mest pengar till inkvartering, inköp på café eller restaurang, mat- och andra detaljhandelsuppköp samt uppköp i bensinstationer. Till var och en av dessa användes i genomsnitt 10–12 euro per besökare (tabell 19). Inkomsteffekterna i området beror på hur stor del av den betalda summan som stannar i området. Inkomsteffekterna av inkvartering är alltså större än av café- och restaurangtjänster, och exempelvis programtjänsternas inkomsteffekter är större än inkomsteffekterna av uppköp i bensinstationer. Café- och restaurangbranschens samt inkvarteringstjänsternas inkomsteffekter var klart störst i världsarvsområdet, med en inkomsteffekt på 12 årsverken vardera. När siffrorna tillämpas måste man emellertid beakta att båda dessa tjänster används mest aktivt just under sommaren och att uppgifterna om penninganvändningen gäller sommarsäsongen. De totala lokala ekonomiska effekterna i världsarvsområdet uppgick till mer än 3,5 miljoner euro och 36 årsverken.

Tabell 19. Penninganvändningen bland naturobjektens besökare i världsarvsområdet och de lokala ekonomiska effekterna per utgiftsslag. Antalet svar på frågan om penninganvändning var 404

Utgiftsgrupp	Genomsnittlig penninganvändning (inkl. moms)	Inkomsteffekt (€, utan moms)	% av inkomsteffekterna	Sysselsättnings-effekt (åv)
Café och restaurang	11,85	877 104	39	12
Inkvartering	11,55	886 375	40	12
Mat- och övriga detaljhandelsuppköp	11,30	231 655	10	3
Uppköp i bensinstationer	10,70	26 226	1	0
Programservice	1,36	104 124	5	1
Övriga utgifter	1,09	74 419	3	1
Lokaltrafik	0,48	36 937	2	0
Direkta effekter totalt	-	2 236 840	100 %	30
Indirekta effekter	-	1 413 032	-	6
Totala effekter	-	3 649 872	-	36

Figur 11. Fördelningen av de lokala ekonomiska effekterna enligt besökarnas beslut om besöksmål.

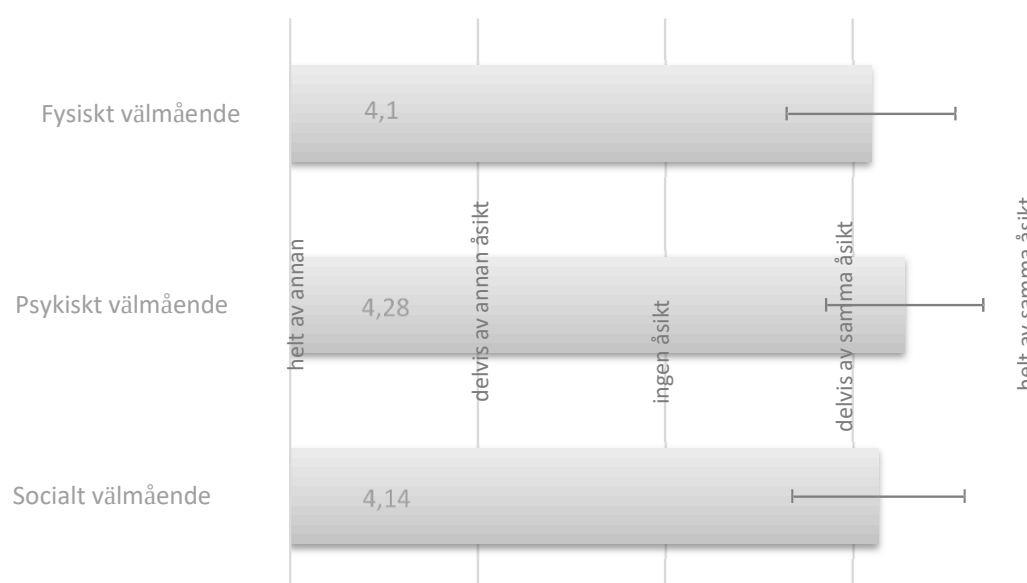
De besökare för vilka världsarvet var endast ett av många besöksmål uppskattade att de använt mer pengar än de för vilka objektet var det viktigaste besöksmålet eller inte planerat på förhand (figur 11). De som anlant utan att ha planerat sitt besök på förhand hade den minsta ekonomiska effekten. I tabell 20 finns exaktare siffror per utgiftsslag. Siffrorna i alla kategorier per utgiftsslag varierar i samma proportion som alla besökares effekt totalt.

Tabell 20. Besökarnas inkomsteffekter och sysselsättningseffekter i området per utgiftsslag och indelade enligt beslut om besöksmål.

Utgiftsgrupp	Viktigaste besöksmålet n=196 Inkomsteffekt (€, utan moms)	Viktigaste besöksmålet n=196 Sysselsättnings- effekt (åv)	Ett av många besöksmål n=157 Inkomsteffekt (€, utan moms)	Ett av många besöksmål n=157 Sysselsättnings- effekt (åv)	På förhand oplanerat n=45 Inkomsteffekt (€, utan moms)	På förhand oplanerat n=45 Sysselsättnings- effekt (åv)
Café och restaurang	268 486	3,6	528 620	7,2	92 291	1,2
Inkvartering	301 772	4,1	510 447	6,9	87 519	1,2
Mat- och övriga detaljhandelsuppköp	79 847	1,1	132 810	1,8	22 490	0,3
Programservice	61 944	0,7	43 749	0,5	0	0,0
Övriga utgifter	21 838	0,3	34 892	0,4	18 811	0,2
Lokaltrafik	10 603	0,1	16 289	0,1	10 603	0,1
Uppköp i bensinstationer	11 161	0,2	11 674	0,2	3 786	0,1
Direkta effekter totalt	755 650	10	1 278 481	17	235 500	3
Indirekta effekter	479 531	2	804 992	3	149 244	1
Totala effekter	1 235 181	12	2 083 473	20	384 744	4

3.2.8 Besökets hälso- och välmåendeaspekter

Merparten av svararna (96 %) uppskattade den inverkan på välmåendet som besöket medfört. Svararna bedömde att det fysiska, psykiska och sociala välmåendet ökade i samband med besöket i världsarvsområdet i genomsnitt åtminstone en aning (figur 12). Endast fyra svarare var helt av olika åsikt. För att göra kategorierna lättare att förstå gavs på blanketten som exempel på fysiskt välmående att njuta av kultur- och naturupplevelser, upprätthålla sin fysiska kondition, lära sig nya färdigheter och fysiskt välbefinnande. Det psykiska välmåendet beskrevs med följande exempel: ökad livsglädje, höjd sinnestämning, minskad psykisk stress, genom att lära sig någonting nytt. Som socialt välmående föreslogs att förbättra arbetskapaciteten, stärka människorelation och njuta av att göra saker tillsammans eller ensam.

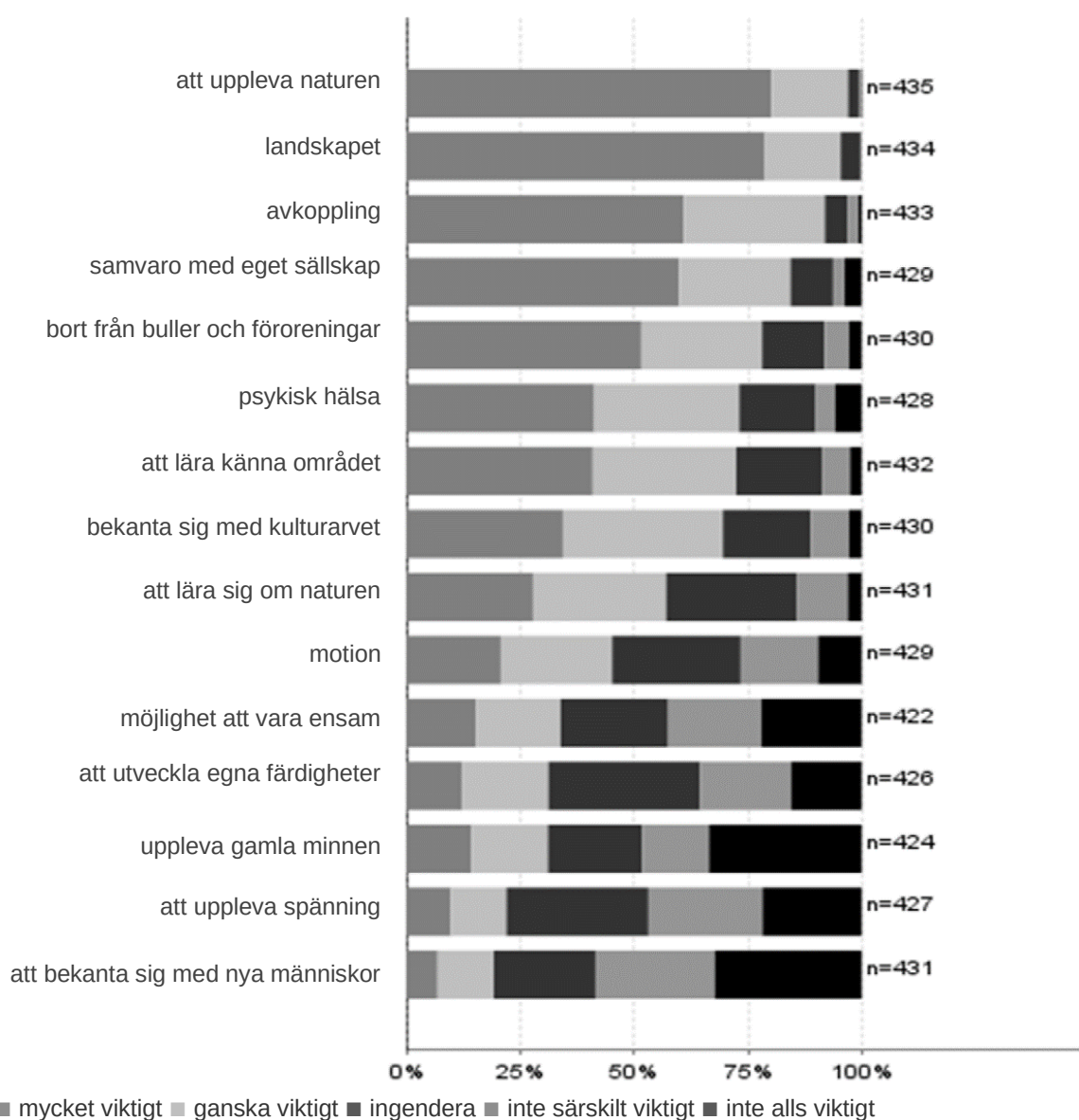
Figur 12. Svararnas bedömning av den inverkan på välmåendet som de upplevde under besöket i världsarvsområdet. Variationen visas som standardavvikelse. Siffrorna är medelvärden. n = 452.

Frågan om att uppskatta penningvärdet av inverkan på hälsan och välmåendet besvarades av 73 % av svararna. Spridningen var mycket stor, variationsintervallet var 2–100 000 euro. Totalt 75 % av svararna uppskattade emellertid värdet till 200 euro eller mindre. Medianen var 100 euro. För att göra frågan lättare att besvara uppmuntrades svararna att jämföra den upplevda ökningen av välmåendet med någon kommersiell tjänst, såsom ett gymbesök (5 euro) eller en utlandsresa (3 000 euro). Det fanns flera exempel och deras värde varierade mellan priset i de två exemplen ovan. Många svarare valde också ett lämpligt pris bland exemplen. I den här undersökningen försökte man inte utreda om summans storlek varierade regelbundet enligt hur långt från området besökaren var bosatt eller någon annan faktor. Personen som registrerade svaren fick i alla fall intrycket att variationen inte påverkades av avståndet mellan hemorten och objektet. Frågan väckte starka känslor och lämnade utrymme för tolkning även i den här undersökningen, precis som i många tidigare besökarundersökningar som inkluderat den här frågan. Detaljerade uppgifter om ämnet finns i kapitlet Granskning av resultat.

3.3 Besökarnas belåtenhet

3.3.1 Avsikten med besöket

Besökarna tillfrågades hur viktiga de upplevde att olika motiv var till besöket i fråga. Allra viktigast ansågs att uppleva naturen och landskapet (figur 13). Avkoppling och samvaro med det egna sällskapet valdes också ofta till mycket viktiga motiv. Hälften av svararna ansåg det också vara mycket viktigt att komma bort från buller och föroreningar. Däremot konstaterade mer än hälften av svararna att det inte alls var viktigt eller åtminstone inte särskilt viktigt att bekanta sig med nya människor eller uppleva spänning. Även att uppleva gamla minnen hörde till de mindre viktiga motiven, vilket delvis beror på att mer än 40 % av besökarna befann sig i området för första gången.

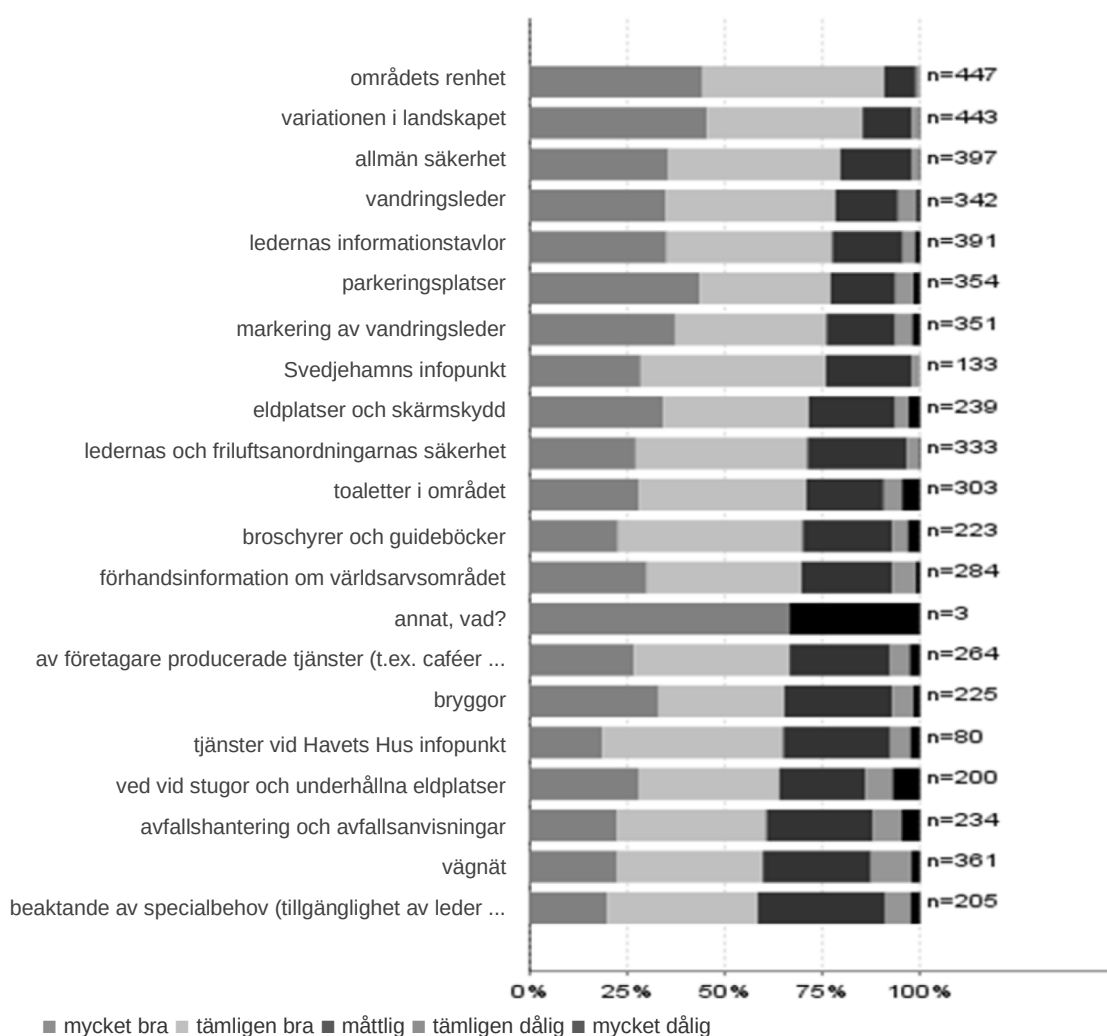

Figur 13. Betydelsen av besökarnas olika rekreationsmotiv i genomsnitt.

3.3.2 Besökarnas åsikter om området, tjänsterna och omgivningens kvalitet

De besökare som deltog i besökarundersökningen fick bedöma kvaliteten på de tjänster som de använt i världsarvsområdet. I frågan ingick också friluftsanordningarna och omgivningen. Till största delen ansågs tjänsternas kvalitet vara god (betyg i genomsnitt 3,9 på skala 1–5; tabell 21 och figur 14). Mest beröm fick den allmänna renheten, variationen i landskapet, parkeringsplatserna, ledernas informationstavlor, vandringslederna, markeringen av vandringsleder, eldplatser och skärmskydd, den allmänna säkerheten samt infopunkten i Svedjehamn. Dessa tjänster fick i genomsnitt minst betyget 4, även om bedömningen av kvaliteten på infopunkten i Svedjehamn troligtvis inte är tillförlitlig. Sannolikt trodde besökarna att infopunkten fanns i restaurang Salteriet, eftersom de gav infopunkten betyg trots att tjänsten i själva verket borde ha varit stängd.

Drygt hälften av svararna ansåg att mängden tjänster i världsarvsområdet var ganska bra (tabell 21). Totalt 86 % av svararna ansåg att mängden tjänster var ganska bra eller mycket bra. Mängden tjänster fick i genomsnitt betyget 4,2.

Figur 14. Kvaliteten på tjänsterna i världsarvsområdet enligt de besökare som deltog i undersökningen.

Tabell 21. Närmare specifikation av de betyg som deltagarna i undersökningen gett tjänsterna, friluftskonstruktionerna och omgivningen. Svarare totalt 465.

Service eller miljöfaktor	Använts och bedömts av n	Använts och bedömts av %	Bedömning, % mycket dålig	Bedömning, % ganska dålig	Bedömning, % måttlig	Bedömning, % ganska bra	Bedömning, % mycket bra	Medelvärde	Användet inte n
Parkeringsplatser	354	76	2	5	17	33	44	4,1	111
Vägnät	361	78	2	10	28	37	23	3,7	97
Ledernas informationstavlor	391	84	1	3	18	42	35	4,1	70
Vandringsleder	342	74	1	5	16	43	35	4,1	118
Markering av vandringsleder	351	75	2	4	18	39	37	4,1	109
Eldplatser och skärmskydd	239	51	3	3	22	37	34	4,0	222
Ved vid stugor och underhållna eldplatser	200	43	7	7	22	36	28	3,7	260
Toaletter i området	303	65	5	5	20	43	28	3,9	158
Avfallshantering och avfallsanvisningar	234	50	5	7	27	38	23	3,7	226
Beaktande av specialbehov (tillgänglighet av leder, säkerhet, informationsskyltar)	205	44	2	6	33	39	20	3,7	222
Broschyrer och guideböcker	223	48	3	4	23	47	23	3,8	235
Bryggor	225	48	2	5	28	32	33	3,9	232
Av företagare producerade tjänster (t.ex. caféer och fritidsprogram och -tjänster)	264	57	3	5	26	40	27	3,8	197
Ledernas och friluftsanordningarnas säkerhet	333	72	0	3	26	44	27	3,9	125
Allmän säkerhet	397	85	0	2	18	44	36	4,1	62
Områdets renhet	447	96	0	1	8	46	45	4,3	12
Variationen i landskapet	443	95	0	2	13	40	46	4,3	16
Förhandsinformation om världsarvsområdet	284	61	1	6	23	39	30	3,9	175
Tjänster vid Havets Hus infopunkt	80	17	3	5	28	46	19	3,7	379
Annat, vad?	3	1	33	0	0	0	67	3,7	2
Svedjehamnns infopunkt	133	29	0	2	22	47	29	4,0	325

Betyg i medeltal 3,9.

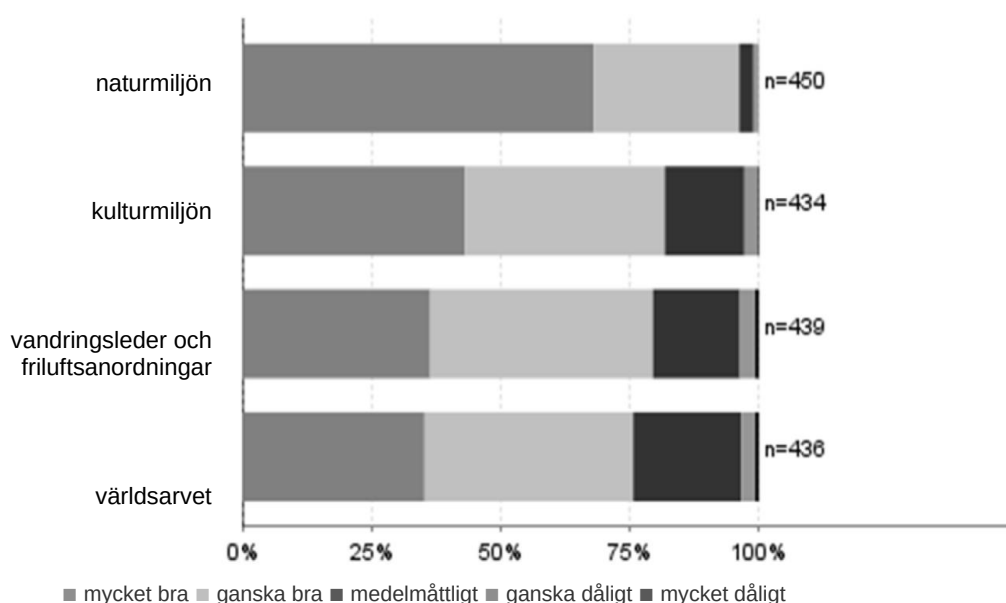
Belåtenhet vad gäller servicemängden i sin helhet.

Service eller miljöfaktor	Bedömts av n	Bedömts av %	Bedömning, % mycket dålig	Bedömning, % ganska dålig	Bedömning, % måttlig	Bedömning, % ganska bra	Bedömning, % mycket bra	Medelvärde
Belåtenhet vad gäller servicemängden i sin helhet	454	96	0	1	13	53	33	4,2

3.3.3 Uppfyllande av besökarnas förväntningar

Merparten av deltagarna i undersökningen upplevde att deras förväntningar uppfylldes under besöket i världsarvsområdet. Svararna fick bedöma hur deras förväntningar uppfyllt på skalan 1–5, där 1 = mycket dåligt och 5 = mycket väl. Förväntningarna uppfylldes i genomsnitt mycket väl (det gemensamma medelvärdet för alla fyra delområden var 4,26). Spridningen var liten (tabell 22).

Av figur 15 framgår att naturmiljön bäst uppfyllde besökarnas förväntningar och ingen ansåg att den uppfyllde förväntningarna mycket dåligt. Åsikterna gick isär mer i fråga om presentationen av världsarvet samt vandringslederna och friluftsanordningarna, men överlägset flest av svararna upplevde att deras förväntningar hade uppfyllts åtminstone ganska bra även i fråga om dessa delområden (detaljerade uppgifter i tabell 22). Utifrån den fritt formulerade responsen kan man anta att de enstaka negativa betygen för lederna och friluftsanordningarna gällde i första hand Valsörarna, eftersom mest negativ respons om ämnet kom just därifrån.

Figur 15. Uppfyllandet av förväntningarna indelat i olika svarsalternativ.

Tabell 22. Uppfyllandet av förväntningarna indelat i olika svarsalternativ i detalj. n = 452.

Förväntningar	Svarare n	Svarare %	Bedömning, % mycket dåligt	Bedömning, % ganska dåligt	Bedömning, % medelmåttligt	Bedömning, % ganska bra	Bedömning, % mycket bra	Medelvärde	Standardavvikelse
Naturmiljön	450	100	0	1	3	28	68	4,63	0,59
Vandringsleder och friluftsanordningar	439	97	1	3	17	43	36	4,12	0,84
Kulturmiljön	434	96	0	3	15	39	43	4,22	0,81
Världsarvet	436	96	1	3	21	40	35	4,07	0,85

3.3.4 Faktorer som stört besökarnas vistelse

Besökarna som svarat på enkäten ombads bedöma hur mycket olika faktorer hade stört dem under deras besök i världsarvsområdet. Alternativen var slitaget på terrängen, nedskräpning, för mycket besökare, andra besökares beteende och naturområdets skötsel. Svararen kunde också lägga till någon annan störande faktor. Bedömningen gjordes på skalan 1–5, där betyget 1 = väldigt mycket och 5 = inte alls. Nästan alla besvarade den här frågan.

Huvudsakligen hade svararna inte upplevt något störande under sin vistelse i världsarvsområdet (tabell 23). Merparten av svararna valde alternativet inte alls störande. Hela 18 personer nämnde emellertid också någon faktor som saknades på listan, och dessa faktorer hade i allmänhet stört personen i fråga eller dennes resällskap väldigt mycket (44 % av svararna) eller ganska mycket (39 % av svararna). En förteckning över dessa faktorer finns i tabell 24. Personen som registrerade materialet uppmärksammade att de som fyllt i blanketterna på Valsörarna i viss mån var mer missnöjda med naturområdets skötsel än svararna vid de andra naturobjekten. Det är oklart om svararna avsåg naturens skötsel på ön i allmänhet eller det halvfärdiga intryck som hamnområdet ger.

Tabell 23. Faktorer som stört besökarnas vistelse i världsarvsområdet. Väldigt mycket = 1, ganska mycket = 2, måttligt = 3, ganska litet = 4, inte alls = 5. Medelvärdena utgörs av dessa betyg. n = 456.

Störande faktor	Svarare n	Svarare %	Bedömning, % väldigt mycket	Bedömning, % ganska mycket	Bedömning, % medelmåttligt	Bedömning, % ganska litet	Bedömning, % Inte alls	Medelvärde	Standardavvikelse
Slitaget på terrängen	454	100	0	1	6	18	76	4,67	0,64
Nedskräpning	453	99	0	2	4	20	74	4,67	0,64
Naturmiljöns skötsel	453	99	0	2	4	16	78	4,69	0,68
För många besökare	455	100	0	2	5	14	79	4,70	0,68
Andra besökares beteende	455	100	0	1	5	12	81	4,73	0,61
Något annat	18	4	44	39	6	0	11	1,94	1,26

Tabell 24. Andra störande faktorer som nämns i svaren.

Störande faktor, annan	St.
Biltrafik i fortområdet (Sommarö)	1
Ingen service, mat med mera	1
Myggor	1
Objektet, en gammal båk, var låst	1
Toaletternas skick!	1
Avgiftsbelagd parkering	1
Resan hit i taxi (till Svedjehamn)	1
Bromsar	1
Stigen för smal och oanvänd	1
Vädret	2
Begränsning av tältning även i hamnområdet på Valsörarna	1
Vägarna i dåligt skick	1
Vandringsleden dåligt markerad	1
Svårt att hitta rätt stig	1
Totalt	16

3.3.5 Besökarnas belåtenhetsindex

Av alla frågor med anknytning till besökarnas belåtenhet gjordes en sammanfattning, det vill säga ett besökarbelåtenhetsindex, där de olika delområdena (tjänster, miljö, förväntningar och störande faktorer) utifrån svaren fick ett betyg på skalan 1–5, där värdet 1 innebär mycket dålig och 5 mycket god. Detta betyg är medelvärdet för de olika delområdena. Det nationellt sett jämförbara indexet inkluderar inte områdesspecifika frågor, för att indexet ska kunna jämföras med resultaten av besökarundersökningar i andra områden. Ett områdesspecifikt index kan endast jämföras med besökarundersökningar i samma område från olika år.

Av medelvärdet framgår att de störande faktorerna fick de allra bästa betygen och tjänsternas kvalitet de allra sämsta. Tjänsternas kvalitet försämrades i synnerhet av avfallshanteringen och avfallsanvisningarna, beaktandet av specialbehov och vägnätet. Medelvärdena med anknytning till miljön och förväntningarna var sinsemellan i samma klass. Även medelvärdet för tjänsterna var emellertid nära fyra, så på det hela taget var de personer som deltog i besökarundersökningen tämligen nöjda med området. De två sammanfattande indexen nådde båda betyg över fyra: det områdesspecifika besökarbelåtenhetsindexet var 4,21 och det nationellt jämförbara besökarbelåtenhetsindexet 4,24.

Tabell 25. Medelvärden för besökarbelåtenheten samt områdesspecifikt och nationellt jämförbart besökarbelåtenhetsindex. För det områdesspecifika medelvärdet har använts bedömningar av alla tjänster, medan det jämförbara medelvärdet inte inkluderar bedömningar som gäller världsarvet.

Service	Betyget	Miljö	Betyget	Förväntningar	Betyget	Störande faktorer	Betyget
Parkeringsplatser	4,13	Allmän säkerhet	4,13	Naturmiljön	4,63	Slitaget på terrängen	4,67
Vägnät	3,68	Områdets renhet	4,34	Vandringsleder och friluftsanordningar	4,12	Nedskräpning	4,67
Ledernas informationstavlor	4,07	Variationen i landskapet	4,29	Kulturmiljön	4,22	Naturmiljöns skötsel	4,69
Vandringsleder	4,07			Världsarvet	4,07	För många besökare	4,70
Markering av vandringsleder	4,05					Andra besökares beteende	4,73
Eldplatser och skärmskydd	3,97						
Ved vid stugor och underhållna eldplatser	3,71						
Toaletter i området	3,85						
Avfallshantering och avfallsanvisningar	3,67						
Beaktande av specialbehov	3,67						
Broschyrer och guideböcker	3,83						
Bryggor	3,90						
Av företagare producerade tjänster (t.ex. caféer och fritidsprogram och -tjänster)	3,83						
Ledernas och friluftsanordningarnas säkerhet	3,95						
Servicens mängd	4,17						

-	Service	Miljö	Förväntningar	Störande faktorer
Områdesspecifikt medelvärde	3,93	4,26	4,26	4,69
Jämförbart medelvärde	3,94	4,26	4,38	4,69

Områdesspecifikt besökarbelåtenhetsindex
4,21

Nationellt jämförbart besökarbelåtenhetsindex
4,24

3.4 Världsarvets betydelse och informationskällor

Deltagarna i undersökningen tillfrågades till slut om de kände till att objektet är ett världsarv redan innan de anlände till området. Tabell 26 visar att merparten (85 %) kände till områdets världsarvsstatus redan i förväg. Besökarna fick också berätta var det fått information om världsarvet. I figur 16 finns de informationskällor som nämndes flera gånger samlade. Tidningar och internet var informationskällor för 18 % av svararna, medan 13 % av svararna nämnde medierna utan närmare specifikation och 10 % nämnde släktingar och vänner. Svararna ombads också bedöma hur stor betydelse områdets status som världsarv hade i valet av resmål. Enligt 50 % av svararna hade världsarvet ganska stor (29 %) eller mycket stor (21 %) betydelse (figur 18). För 23 % av svararna hade områdets världsarvsstatus emellertid ingen betydelse. Av svararna uppgav 16 % att de inte kunde svara på frågan eller att världsarvet hade en viss betydelse. Endast 10 % av svararna ansåg att världsarvet hade ringa betydelse.

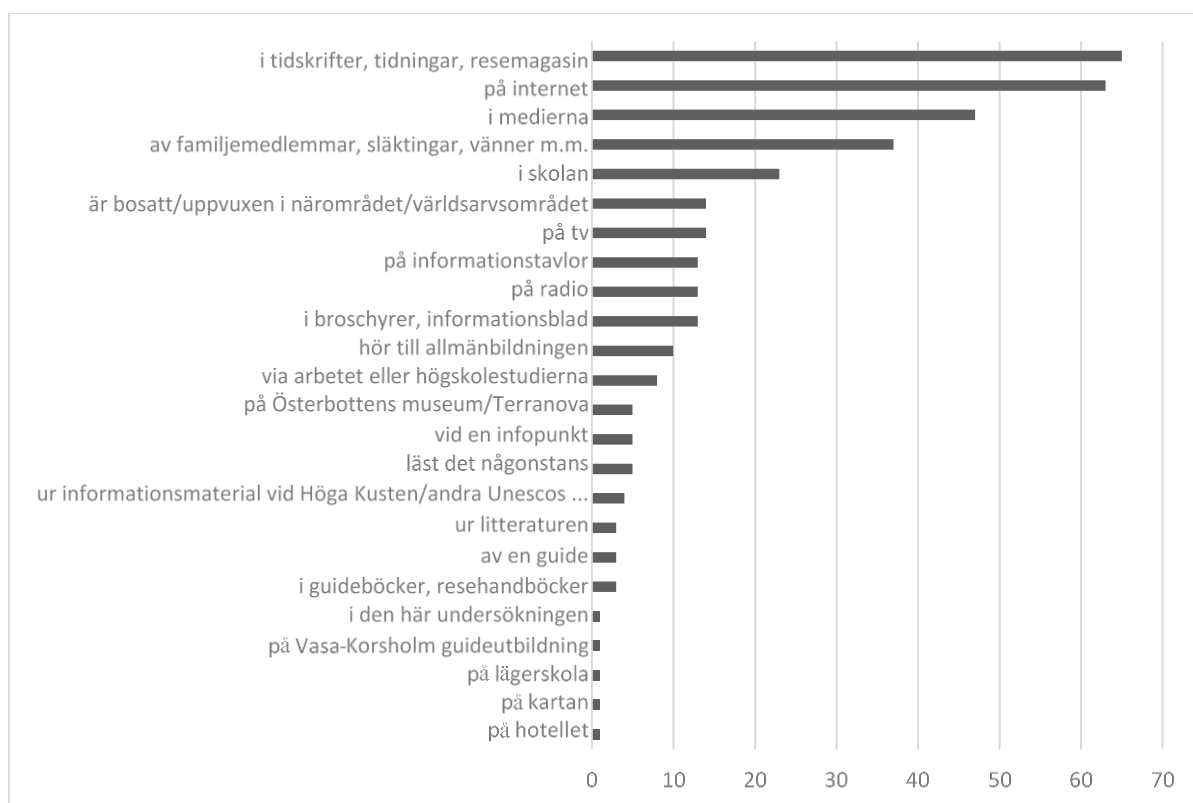
Deltagarna i undersökningen fick också redogöra för om de visste varför Kvarken ingår på världsarvslistan. Hela 71 % av svararna trodde sig veta rätt svar (tabell 27). Som informationskällor nämndes oftast samma källor som i föregående fråga (figur 17). I fråga om orsakerna nämndes emellertid tidningar och tidskrifter som informationskällor betydligt oftare än internet (21 % av svararna), till skillnad från föregående fråga om världsarvet. Endast 15 % av svararna nämnde internet som sin källa och 11 % nämnde medierna i allmänhet. Släktingar och vänner samt skolan nämndes som informationskällor av endast 8 % av svararna.

Tabell 26. Besökarnas svar på frågan om de kände till att objektet är ett världsarv innan de anlände till området.

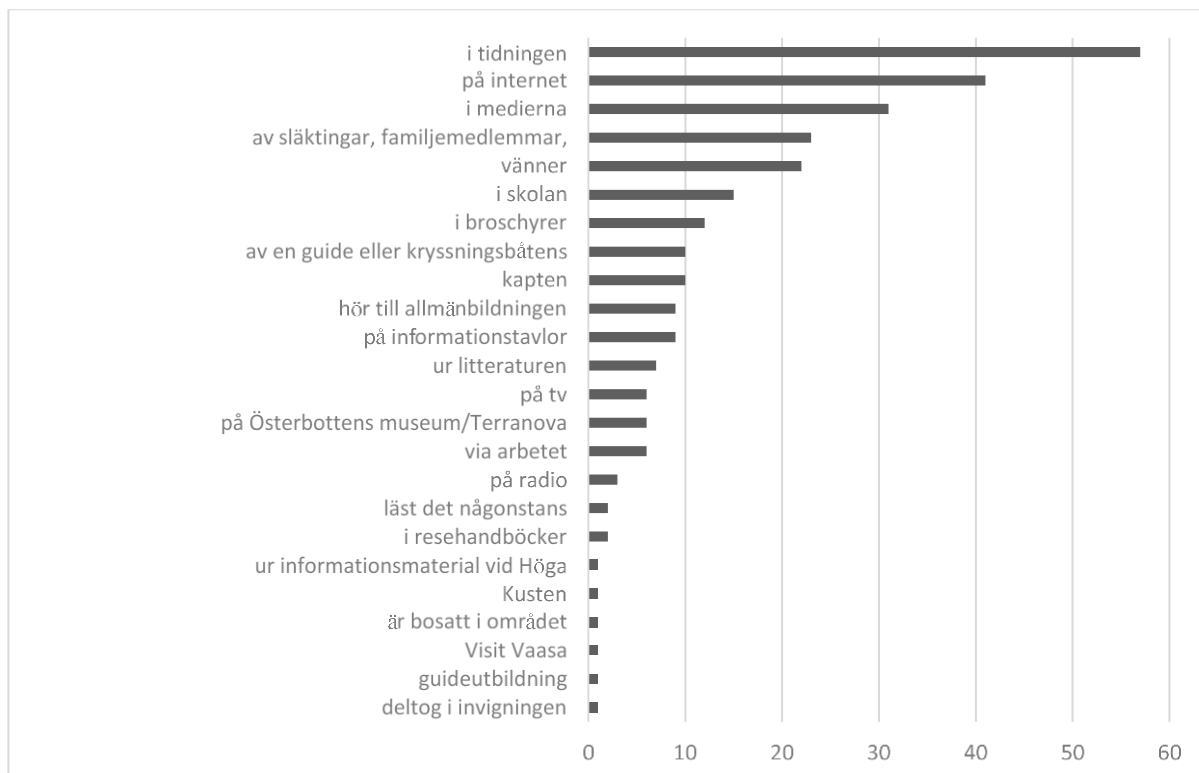
Kännedom om världsarvet	St.	%
Nej	72	15
Ja	397	85
Svarare totalt	469	100

Tabell 27. Besökarnas svar på frågan om de vet varför Kvarkens skärgård ingår på världsarvslistan.

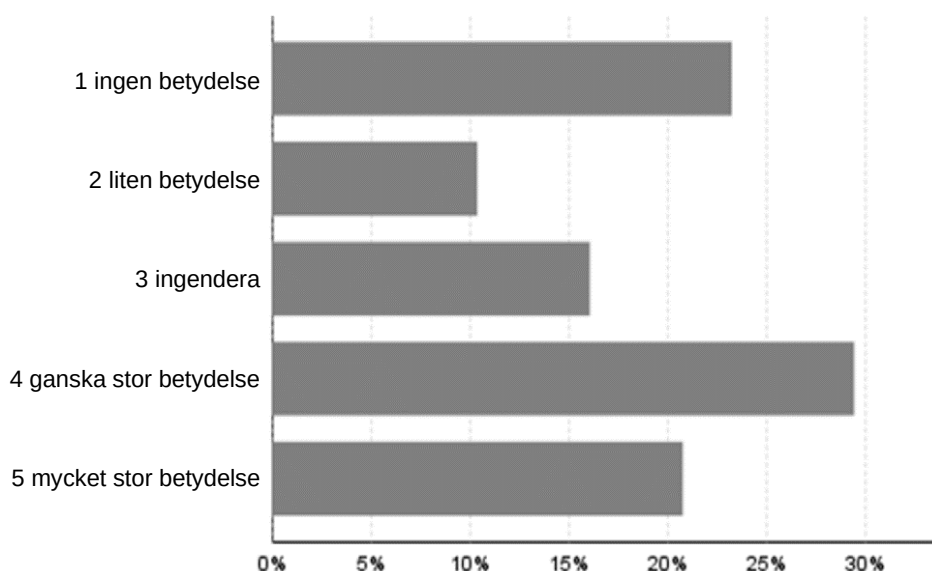
Kännedom om varför världsarv	St.	%
Nej	135	29
Ja	330	71
Svarare totalt	462	100

Figur 16. Informationskällor som svararna oftast nämnde när de tillfrågades om var de ursprungligen fick veta att Kvarken är ett världsarvsobjekt. På horisontalaxeln finns antalet omnämningar.

Figur 17. Informationskällor som svararna nämnde när de tillfrågades om varför Kvarkens skärgård ingår på världsarvslistan. På horisontalaxeln finns antalet omnämningar.

Figur 18. Områdets världsarvsstatus i valet av resmål. På horisontalaxeln finns procentandelarna av svararna.

3.5 Fritt formulerade åsikter

Fritt formulerad respons gavs både verbalt och skriftligt på de tomma raderna i slutet av blanketten. Den verbala responsen antecknades av intervjuaren. All registrerad respons finns i bilaga 4. Totalt 90 personer eller 19 % av svararna gav respons. Typiskt var att man glömde att nämnda positiva faktorer, medan missförhållanden lockade fram kommentarer. Trots att många besökare verkade nöjda med sin vistelse antecknade en stor del av de som gav fritt formulerad respons alltså endast utvecklingsförslag. Intervjuaren varken noterade eller hann anteckna allt beröm, så även av den anledningen består responsen mest av utvecklingsförslag.

Kommentarerna som gäller Svedjehamn var huvudsakligen utvecklingsförslag. Objektet fick beröm för miljön och friluftsanordningarna. Utvecklingsförslagen gällde många olika ämnen från vandringslederna, friluftsanordningarna och informationen till lokaltrafiken och vedförsörjningen. Några var irriterade eller förvånade över parkeringsavgiften. På Sommarö gavs också många utvecklingsförslag, bland annat med anknytning till avfallshantering och vattenförsörjning för besökare med husbil, konstruktionerna på sandstranden, toaletterna och markeringen av vandringsleder. På Valsörarna gavs många förslag till förbättring av hamnområdet. Till hamnen önskades bland annat informationstavlor, toalett, avfallshantering och eldplats. Besökarna önskade också klarare eller ändrade tälningsbegränsningar. Beröm framfördes i synnerhet angående farlederna och gästbryggan. På Rönnskär fick man mer ros än ris. Besökarna där var nöjda med såväl båtlederna som själva ön och dess service samt med att det inte finns någon regelbunden, kommersiell trafik till Fäliskäret utan att hamnen där huvudsakligen används av privata båtturister. Bland önskemålen fanns förbättring av lederna med spångar och fler bojar i hamnen. Kummelskärs (Mickelsörarnas besökshamn) tjänster fick också beröm och speciellt bastun var populär. Den enda besökaren som kommenterat Molpehällorna tyckte däremot att den ön var spöklik och dåligt skött. De allmänna kommentarerna gällde huvudsakligen enkätblanketten, i synnerhet blankettens längd och omständlighet.

4 Granskning av resultat

4.1 Sammanfattning och slutsatser

4.1.1 Besökarstrukturen

I detta kapitel jämför den aktuella undersökningens resultat med den förra besökarundersökningen från 2009 (Meriruoho 2010).

Av besökarundersökningen att döma har världsarvet Kvarkens skärgård bevarat sin ställning som närrekreationsområde och populärt besöksmål i synnerhet för inhemska turister. Antalet utländska turister har ökat från 9 % 2009 till 14 % idag. Finländska besökare anlände mest från närområdet, särskilt från Vasa och Korsholm, men i den här undersökningen deltog överraskande få besökare från Malax och Korsnäs. De populäraste besöksmålen ligger å sin sida klart längre bort från dessa kommuner än från Vasa och Korsholm. Invånarna i Malax och Korsnäs använder kanske andra naturobjekt mer än världsarvsområdets nordliga delar. På Molpehällorna, som ligger närmast dessa kommuner, samlades in färre blanketter än från de övriga objekten.

Trots omsorgsfulla anvisningar hade en mycket stor del av svararna inte förstått skillnaden mellan världsarvsområdet och närområdet, så personen som registrerade resultaten fick göra ett omfattande detektivarbete för att tolka de tre första frågorna (blanketten s. 1). För att korrigera felen krävdes ett drygt gissningsarbete, när man måste besluta om man vill tro på uppgifterna om nätter, timmar eller dygn som tillbringats i världsarvsområdet eller närområdet i föregående fråga. Besökare bosatta i närområdet avslöjades lyckligtvis om besökaren hade svarat på frågan om hemkommun på sista sidan.

Besökarnas åldersfördelning har inte ändrat mycket jämfört med den förra undersökningen och består huvudsakligen av 45–64-åringar. De små skillnaderna mellan de besökarundersökningar som gjort hittills torde bero delvis på att insamlingstidtabellen för 2017 förlängdes på båda sidor om semestersäsongen och delvis på det större urvalet i den förra undersökningen, som fick slumpens inverkan att minska. År 2009 fanns bland svararna lika många personer med examen på institutsnivå som personer med avlagd högre högskoleexamen (28 %). År 2017 var däremot högre högskoleexamen klart allmänare än andra examina som utbildningsbakgrund (35 %). Skillnaden jämfört med examen på institutsnivå var 14 procentenheter. Det är möjligt att betoningen på naturobjekt i undersökningen 2017 eller andra skillnader i urvalet inverkade på saken.

Inga större skillnader i fråga om resällskapets storlek syntes jämfört med den förra undersökningen. Grupper på 2–5 personer var överlägset vanligast, vilken enkelt kan förklaras med att merparten av besökarna var ute i sällskap med familjen. Enligt den här undersökningen besökte 78 % av svararna området tillsammans med familjen. Siffran är emellertid inte helt tillförlitlig, eftersom grupperna rätt ofta inkluderade andra än familjemedlemmar, men endast familjemedlemmarna registrerades i materialet även i fall där besökaren hade valt flera alternativ. Således överbetonas den egna familjen i materialet, eftersom man mycket ofta kom till exempelvis Svedjehamn för att visa upp området för vänner och gäster, men om någon

familjemedlem var med registrerades endast det första alternativet som kryssats för. Om res-sällskapet bestod av två par och båda fick en blankett att fylla i, registrerades för bådass del endast den egna familjen och inte vännerna. Problemet med registreringen av materialet var detsamma redan i den förra undersökningen och resultaten var i ungefär samma storleksordning (81 %). Den genomsnittliga storleken på ett resällskap var 3,8 personer 2009 och 4,6 personer 2017, men spridningen var mycket större i det senare urvalet. Denna gång deltog något fler stora grupper, såsom klubbar, föreningar och lägergrupper.

Sannolikt av samma anledning var också antalet besökare under 15 år något större än i den förra undersökningen. Barnens genomsnittliga ålder var emellertid densamma. För gruppsornas del antecknade största delen resällskapets storlek som exempelvis två personer och kryssade endast för familjemedlemmar (fråga 7, s. 2). Endast ett fåtal nämnde den verkliga gruppstorleken och kryssade för alternativet "programtjänstföretags kunder". Ett undantag var grupper från scoutläger, ungdomsläger, barnläger och dylikt, som i allmänhet antecknade hela gruppens storlek, men också i samma grupp bedömde svararna ofta gruppstorleken på lite olika sätt. De som hade antecknat till exempel 20 personer som gruppstorlek, antecknade ändå bara vad den egna familjen betalat för resan under frågorna om penninganvändning. Av någon anledning hade anmärkningsvärt många inte noterat frågorna 7 och 8 på sidan 2 beträffande resällskapets sammansättning och vilka upplevelser som ansågs viktigast under besöket. I stället gick svararna direkt vidare från fråga 6 till fråga 9. Detta hände flera gånger på blanketter på alla tre språken. Anledningen till det kan vara blankettens layout, det vill säga hur frågorna var placerade på sidan.

4.1.2 Besöket i världsarvsområdet

För drygt hälften av besökarna var världsarvet resans viktigaste mål. Skillnaden jämför med besökare för vilka världsarvet var ett av de planerade resmålen var något större 2017 (sju procentenheter jämfört med tre procentenheter 2009). År 2009 antecknade endast 41 % av svararna att världsarvet var deras viktigaste besöksmål. Då fanns det också flera svarare som inte hade planerat att besöka området på förhand (21 % av svararna). År 2017 fanns endast 11 % sådana svarare. Dessa olikheter torde kunna förklaras med skillnaderna i undersökningsurvalen. Naturobjekten besöker man inte nödvändigtvis av en händelse, medan det är lättare att stanna i byar, hamnar och caféer under en biltur i området. En stor del av besökarna kommer ändå inte till området uttryckligen på grund av dess världsarvsstatus, utan bara för rekreation. Därför kändes frågans formulering kanske besvärlig.

Vandring och promenad var fortfarande den populäraste aktiviteten i området och även denna gång kom naturobservation på andra plats. År 2009 var skillnaden mellan dessa två mycket liten, medan vandring och promenad var en betydligt mer populär aktivitet 2017. Det torde ha samband med att insamlingspunkterna denna gång var koncentrerade till naturobjektens rastplatser. År 2017 var det vanligare att bekanta sig med världsarvet och kulturarvet än 2009: båda aktiviteternas popularitet ökade från 36 och 31 % till nästan 40 %. Skillnaden kan bero på att färre besökare denna gång kom till området utan att planera det i förväg. Besökarna var fortfarande mer inställda på att bekanta sig med världsarvet än med kulturarvet. Mat- eller restaurangtjänsterna var anmärkningsvärt populärare i den förra undersökningen jämfört med undersökningen 2017. Det torde bero på skillnaderna i undersökningsurvalen. Även aktivitetens benämning har ändrats från det lättbegripliga besök i café eller kiosk till

den mer omfattande, men också mer abstrakta, formen mat- eller restaurangtjänster. Såväl urvalet som formuleringen kan ha betydelse. I förteckningen över aktiviteter valdes 2017 i genomsnitt något fler aktiviteter (1–6 aktiviteter) jämfört med 2009 (1–3 aktiviteter).

Vandring och promenad blev populärare som den viktigaste aktiviteten, men också naturobservation nådde samma popularitet, 15 % av svararna. År 2009 var aktiviteterna att bekanta sig med världsarvet och båtliv lika populära (bekantande 13 % och båtliv 11 % av svararna) som den allra viktigaste aktiviteten, medan att bekanta sig med världsarvet och båtliv 2017 ansågs viktigast av 14 % respektive 20 % av svararna. Även detta torde kunna förklaras med skillnaderna i urvalen. I undersökningen 2017 lämnades fler svar av båtfolk som besökte den yttre skärgården på egen hand. Att bekanta sig med världsarvet valdes sporadiskt som den viktigaste aktiviteten trots att svararen inte känt till att området ingår på världsarvslistan före besöket och att områdets status som världsarvsobjekt inte uppgavs ha haft någon betydelse i valet av resmål. Det är möjligt att alternativen inte tillräckligt väl motsvarade de aktiviteter eller ändamål som ursprungligen lett till besöket i området. Därför kanske alternativet att bekanta sig med världsarvet var det mest träffande på listan, trots att huvudmotiven till besöket i området i själva verket var att semestra, hälsa på släktingar eller turista utan något specifikt mål.

Några andra skillnader i fråga om besöksmålen regionala fördelning än de som visar att insamlingspunkterna var fördelade på olika sätt verkar inte finnas i de två undersökningarna. Det är emellertid intressant att hela 5 % eller totalt 24 besökare 2017 antecknade att de också besökt Höga Kusten under samma resa. Merparten av dessa var sannolikt seglare, som det också fanns fler av bland deltagarna i den här undersökningen än i undersökningen från 2009. Frågan om besöksmål var besvärlig. Anmärkningsvärt många som rört sig mycket i området kryssade för också sådana objekt som de inte på något vis kunde ha hunnit besöka under samma vistelse, om man kan lita på den uppskattade antalet timmar som angavs för besökets längd. Även vissa besökare på en gruppresa till Mickelsörarna har kryssat för bekanta besöksmål i förteckningen, trots att de inte besökte dessa besöksmål den dagen. När materialet registreras kan man ändå inte veta vilka påståenden som stämmer.

Det är också svårt att uppskatta hur mycket tid besökarna tillbringat i världsarvsområdet, om de har besökt flera olika objekt och på så sätt emellanåt lämnat området för att redan följande dag på nytt besöka ett nytt objekt i området. Svararen var tvungen att avgöra om följande besök skulle betraktas som en ny vistelse eller samma utflykt. För långväga besökare och båtfolk var den här punkten klarare, men för besökare bosatta i närområdet var det komplicerat att skilja åt de olika vistelserna i området – i synnerhet för besökare som vistas på stugan. Höga Kusten kan också bidra till förvirringen beträffande antalet dagar som besökarna vistats i området, eftersom båtfolket ofta besökte också svenska kusten under samma resa. Det är oklart om dessa verkligen tillbringade till exempel 14 nätter på sin båt i Kvarken eller om antalet nätter också inkluderade vistelsen vid Höga Kusten eller kanske hela seglaten kring Bottenviken.

Merparten av svararna hade besökt området redan tidigare. Skillnaderna mellan andelarna personer som besöker området första gången och personer som besökt området tidigare var inte stora, men ungefär lika stora som 2009. Skillnaden är sannolikt faktisk eftersom den upprepades i båda besökarundersökningarna. Många svarare frågade om de borde svara på fråga 14 (blanketten s. 3) med tanke på en tidpunkt när området redan utsetts till världsarvsobjekt eller en tidigare tidpunkt. Av svaren kan man sluta sig till att svararna oftast tolkade

frågan så att också besök för flera tiotals år sedan räknades. Skillnaderna mellan undersökningarna var små i fråga om dagsbesökare och övernattare när man ser till hur många timmar dagsbesökarna och hur många dygn övernattarna vistats i området. I världsarvsområdet tillbringade besökarna i allmänhet ett par timmar och med närområdet inräknat cirka fyra timmar. Övernattare tillbringade i allmänhet två dygn i området. Den förra undersökningens största maximivärde (outlier) förvränger medelvärdet, så siffrorna är inte jämförbara i fråga om antalet dygn som övernattarna tillbringat i närområdet. I det förra urvalet var det betydligt vanligare att besökarna övernattade i egen stuga än i detta urval, där övernattning i båten var överlägset vanligast. Av samma anledning valde de flesta svarare också övernattning i närområdet någon annanstans än de inkvarteringsalternativ som fanns på listan, eftersom övernattning i båten inte var ett av alternativen.

Bedömningen av tidsanvändningen vållade stora problem för många svarare: merparten svarade att de anlänt till världsarvet vid samma tid som de fyllde i blanketten, trots att de i själva verket i allmänhet hade använt minst en timme exempelvis till att köra från Replotbron till Svedjehamn, vandra till utsiktstornet, njuta av landskapet och sedan vandra ner till intervjuplatsen. På samma sätt bedömde besökarna oftast besökets längd som den tid de tillbringade uttryckligen vid det objekt där intervjun gjordes. Därför får man inte veta det genomsnittliga antalet timmar som besökarna tillbringat i världsarvsområdet i sin helhet. Även i närområdet påstår sig besökarna ha tillbringat i praktiken omöjligt kort tid. En del av de grövsta felen gick att korrigera i samband med registreringen av resultaten så att de motsvarade den genomsnittliga svarslogiken.

Blanketterna borde ge möjlighet att kryssa för också alternativet "jag är bosatt i världsarvsområdet", eftersom det bland svararna fanns flera personer som är fast bosatta i världsarvsområdet. För dem är det svårt att fylla i blanketten, eftersom de vistas i området mer eller mindre kontinuerligt. Intervjuaren bad dem definiera besöket i fråga som ett besök vid just det naturobjekt där intervjun gjordes (på så sätt följde deras svar samma logik som de övriga besökarnas). I resultaten inkluderades lokalbefolkningen i närområdets invånare. Det är viktigt att inkludera lokalbefolkningen i undersökningen, eftersom de använder området och naturobjektens tjänster året om och i allmänhet oftare än andra.

Svarsrutorna störde registreringen av övernattningsuppgifter, eftersom många svarare antecknade en övernattningsplats men inte hur många nätter de övernattade. I ASTA kan man däremot registrera endast antalet nätter. På grund av besökarnas ologiska svar gick det oftast inte att gissa sig till antalet nätter de hade övernattat. Många Vasabor (= invånare i närområdet) har en stuga i närområdet och när de vistas på stugan besöker de ofta världsarvsområdet. Dessa kryssar för både att de bor i närområdet och att de övernattar i sin stuga i närområdet vissa nätter. I ASTA kan man inte registrera nätter i närområdet om man också är fast bosatt i närområdet. I synnerhet besökare som har egen stuga i världsarvsområdet höjer medelvärdet avsevärt med den tid de tillbringar i området. Besökare vistas normalt bara ett par timmar exempelvis i Svedjehamn, medan stugägare kan tillbringa till och med mer än en månad utan avbrott i världsarvsområdet.

Skillnaderna mellan urvalen i de två besökarundersökningarna syns också när man granskar med vilket fortskaffningsmedel svararna anlände till området. Såväl husbilar och husvagnar som charterbussar var mer sällsynta i urvalet 2017 än 2009. Båtfolket var något fler, liksom också de besökare som anlände med charter- eller kryssningsbåt.

4.1.3 Penninganvändning och inverkan på hälsan

Skillnader fanns också i fråga om penninganvändningen och en del av dem berodde på skillnader i undersökningarnas urval. Alla besökares genomsnittliga konsumtion hade minskat jämfört med 2009. Det kan säkert delvis förklaras med att insamlingspunkterna 2009 fanns också på andra ställen än vid naturobjekten. Den genomsnittliga konsumtionen hade emellertid ökat bland de finländska resenärerna, medan konsumtionen bland de utländska resenärerna hade minskat. Konsumtionen hade minskat betydligt bland invånarna i närområdet. Skillnaden uppgick till ungefär hundra euro. Av en granskning per utgiftsslag framgår att mat- och detaljhandelsuppköpen hade minskat mest och dessa 2009 var utgiftsslaget med den största konsumtionen. De besökare för vilka världsarvet var ett av flera resmål använde mest pengar, vilket torde kunna förklaras med att de möjligtvis räknade med alla utgifter för hela resan, utan att specificera utgifterna för besöket i världsarvsområdet. Inkomsteffekter som grundar sig på hela världsarvsområdets besökarunderlag kunde inte beräknas på grund av besökarundersökningens urval.

Merparten av svararna lämnade frågan om penninganvändning obesvarad, eftersom de inte noterat att den också gällde närområdet. Många hotellnätter blev alltså aldrig antecknade. Väldigt få svarare antecknade bränslekostnaderna, trots att alla utom de som anlände i kajak, på cykel eller till fots borde ha haft sådana. Detsamma var fallet i undersökningen 2009. Man måste också beakta att de genomsnittliga konsumtionssummorna påverkas mycket av svarsens spridning. Enskilda mycket stora summor kan först sätta medelvärdet i gungning och sedan leda till att effekten mångdubblas när medelvärdena används till att beräkna inkomsteffekterna. Materialet som behandlar penninganvändningen grundar sig dessutom på den livligaste turistsäsongen, medan antalet besökare är en uppskattning av det totala antalet under hela året. De totala inkomsteffekterna är alltså förmodligen större i undersökningsresultaten än i verkligheten, om besökarna använder mer pengar per person under sommarsäsongen än under vintern.

Enligt svararnas bedömning hade deras hälsa och välmående ökat under besöket. Sannolikt uppfattades den här frågan också rätt entydigt, om än en liten skillnad torde ha funnits i fråga om hur dessa olika delområdets omfattning uppfattades. De som orkade läsa exemplen förstod kanske frågan bättre än de som bara ögnade igenom texterna och kryssade för sina svar snabbt. Många som besökte området på egen hand verkade ha svårt att förstå att det sociala välmåendet kan öka också när man är ensam. Frågan om att värdera välmåendeffekterna i pengar väckte mycket ofta starka känslor. Många lämnade frågan obesvarad och skrev "kan inte värderas" eller "vet ej" som svar. En del svarare var rent av förargade över idén att försöka ge ett värde i pengar åt en så här immateriell sak. En del lät bli att svara också för att det exempelvis under en lång seglats var omöjligt att specificera om etappen genom världsarvet hade någon inverkan på hälsan. En svarare som är bosatt i närområdet skrev att hen gissar att besökare från andra orter kan ha en bättre bild av de immateriella värdenas penningvärde än lokalbefolkningen och invånarna i närområdet. Hen jämförde situationen med att en liten glassportion vid ett turistmål kan kosta mycket mer än i en liten kiosk som lokalbefolkningen föredrar, där man får en betydligt större glassportion till ett lägre pris. I svaren tycktes det ändå inte finnas någon tydlig trend beträffande hur långt borta boningsorten låg. Det är dock möjligt att de som kom för att ta sin dagliga promenad i närheten av hemmet inte nödvändigtvis gav en enskild dags välmåendeeffekter något större värde i pengar, medan besökare som rest hundratals kilometer kanske bedömde de totala

kostnaderna för resan i relation till hur de påverkats av sina upplevelser. En del av svararna som var bosatta i närheten verkade emellertid ge stort värde i pengar åt hur viktigt det var för dem att objektet var lättillgängligt och hur stor del det är av deras liv.

Frågan uppfattades också på många olika sätt. En del av svararna tolkade den så att man med värde i pengar avser den summa man skulle vara villig att betala för upplevelsen i fråga. Andra tolkade för sin del frågan så att den handlade om hur stort värde en besökare sätter på det välmående som upplevelsen i fråga medför, utan att nödvändigtvis vara villig att betala så mycket pengar för det. Svararna kunde också jämföra besöket med olika exempel och bland dessa välja den summa som bäst motsvarar upplevelsen. Somliga oroade sig också för att man övervägde att införa en inträdesavgift till området och antecknade därför en så liten summa som möjligt. Därför kan man sluta sig till att de flesta som uppskattade värdet till fem euro såg det som ett belopp de kunde föreställa sig att betala för att få uppleva välmående-effekter som motsvarar besöket. Däremot kan man förmoda att de som svarade exempelvis 100 000 eller mer i verkligheten inte skulle betala ett sådant belopp för ett besök i Svedjehamn eller på Sommarö, utan att de ville uttrycka hur livsviktigt det är för dem att regelbundet få komma ut och "vädra ur sig" i naturen vid olika fina besöksmål. Detta kom också fram i samband med intervjuerna.

Tolkningen av svaren med anknytning till välmåendets värde i pengar försvåras också av att människor i olika livssituationer har mycket olika uppfattningar om vad som är dyrt och vad som är billigt. För studerande och de som gått ut i arbetslivet, arbetslösa, personer som lever på föräldrapenning, låginkomsttagare och pensionärer kan 20 euro vara en avsevärd summa. För arbetande personer med goda inkomster känns några hundra euro däremot inte nödvändigtvis som ett stort belopp och de kan utan problem anteckna en stor penningssumma som svar i enkäten, eftersom många andra vardagsaktiviteter kostar lika mycket. Det är viktigt att begrunda vad man vill utreda med den här frågan och om det är nödvändigt att inkludera den i alla undersökningar. Det kan vara bättre att undvika frågor som förargar eller irriterar svararna mer än de väcker glädje eller sporrar till positiv reflektion över upplevelsen.

4.1.4 Besökarnas belåtenhet

Även denna gång ansågs att uppleva naturen och landskapet allra viktigast för besökarna. I den här frågan förekom knappt några skillnader mellan de två undersökningarna. Tyvärr inkluderade listan denna gång inte aktiviteten att bekanta sig med världsarvet, trots att den i den förra undersökningen fick fler poäng än att bekanta sig med kulturarvet, som också denna gång fanns med bland alternativen. Båda dessa aktiviteter placerade sig emellertid ungefär mitt i angelägenhetsordningen.

Besökarna var till största delen nöjda med mängden av tjänster och kvaliteten på tjänsterna. Parkeringsplatserna, ledernas informationstavlor, vandringslederna, markeringen av vandringsleder, eldplatser och skärmskydd, den allmänna säkerheten, den allmänna renheten, variationen i landskapet och infopunkten i Svedjehamn fick alla minst fyra poäng på skalan 1–5. Jämfört med den förra undersökningen fick ingen tjänst sämre poäng i undersökningen 2017. I stället steg medelvärdet klart i fråga om ledernas informationstavlor, vandringslederna, markeringen av vandringsleder, eldplatser och skärmskydd, toaletterna i området, avfallshanteringen och avfallsanvisningarna samt beaktandet av specialbehov. Bedömningen stöddes av

de verkliga förbättringarna, men kanske också av att flera svarare faktiskt hade använt de tjänster som fanns med i förteckningen på blanketten. Det var positivt att mängden av tjänster och deras kvalitet inte behövde bedömas lika noggrant denna gång som i den förra undersökningen. Svararna förvirrades emellertid av att man i den detaljerade enkätfrågan endast frågade om kvaliteten. Många började med att tänka på kvaliteten med slutade med att begrunda hur mycket av vissa tjänster som fanns eller saknades i området. Svararna började kanske med att bedöma kvaliteten på vägnätet, men senast vid punkterna om eldplatser och ved övergick de till att bedöma om det fanns tillräckligt av dessa.

Frågor av den här typen med många underpunkter var också i övrigt svårtolkade för en del av svararna. Förhandsinformation kunde för en del av svararna betyda endast webbplatser och för andra kanske skyltar eller tidningsartiklar. Beträffande variationen i landskapet konstaterades bland annat att "den kan man ju inte påverka på något sätt" eller "hela området ser ju likadant ut". De svarare som var speciellt förtjusta över naturen och upplevde besöket som positivt gav också variationen höga poäng. En del ansåg naturligtvis att skärgårdsnaturen är varierande. Det var också mycket vanligt att besökare bedömde tjänsterna i Havets hus och Svedjehamn under detta besök, trots att båda objekten eller åtminstone det ena borde ha varit stängt vid tidpunkten för besöket. Merparten av besökarna i Svedjehamn verkade tro att café-restaurang Saltkaret är en infopunkt. Havets hus antecknades i allmänhet inte som besöksmål, men några svarare bedömde ändå kvaliteten på servicen (även när arbetet med att bygga Världsarvsporten hade varit i full gång och hela infopunkten redan varit stängd en längre tid). Frågan om mängden av tjänster lämnade utrymme för tolkning i svaren, eftersom frågan gällde besökarnas belåtenhet. Tyckte svararen alltså att det fanns för lite eller för mycket tjänster? Sannolikt avsåg merparten av svararna ändå att de var nöjda eller önskade lite fler tjänster.

Besökarnas förväntningar uppfylldes väl också enligt den här undersökningen. Inget av medelvärdena låg under fyra, vilket innebär att svararnas förväntningar i genomsnitt uppfylldes ganska väl. I den förra undersökningen fick såväl möjligheterna till aktiviteter (den här punkten saknades på blanketten 2017) som vandringslederna och friluftsanordningarna ett medelvärde under fyra, det vill säga de uppfyllde förväntningarna endast medelmåttligt. Presentationen av världsarvet uppfyllde inte förväntningarna lika väl som förra gången, men skillnaden har knappast någon betydelse. Frågan om förväntningar användes av många som ofta besöker området till att i svaret ge respons om exempelvis infrastruktur som saknas eller är i dåligt skick, brister i informationen om världsarvet eller kulturmiljöns obefintlighet, trots att de på basis av tidigare besök skulle ha kunnat veta att situationen idag är densamma som förra veckan.

Merparten av svararna hade inte upplevt någonting som speciellt störde i världsarvsområdet. De flesta svarade alltså "inte alls" på alla punkter i frågan om störande faktorer. Totalt 16 svarare nämnde emellertid någon annan störande faktor som gjorde dem mycket missnöjda. Situationen var helt motsvarande också 2009. Naturmiljöns skötsel som en störande faktor kunde uppfattas på många skalor. För en del av svararna innebar det kalhyggen längs vägarna på Replot och för andra att ljungen fått växa ut över vandringslederna på Valsörarna eller det halvfärdiga intryck som omgivningen kring den tidigare sjöbevakningsstationen ger.

Alla medelvärdena för besökarnas belåtenhet hade förbättrats jämfört med 2009; besökarna var nöjdare med såväl tjänsterna som miljön, förväntningarna och de störande faktorerna.

Både det områdesspecifika och det jämförbara medelvärde samt därigenom det områdespecifika och det nationellt jämförbara besökarbelåtenhetsindexet steg från 3,98 respektive 3,99 till 4,21 respektive 4,24.

Det är viktigt att besökarundersökningar från olika år och olika objekt kan jämföras sinsemellan och att de är tillräckligt standardiserade. Behovet av jämförbarhet bör ändå inte vara viktigare än att frågorna utreder sådana omständigheter som ger verklig nytta med tanke på varje områdes utveckling och uppföljningen av dess status. En besökarundersökning bör inte planeras utgående från blanketten, utan genom att först fundera på vad som behöver utredas i varje enskilt område. På så sätt kan man åstadkomma en enkät som anpassats för varje område och vars resultat verkligen kan vara till nytta. När det handlar om ett världsarvsområde, som dessutom omfattar områden som förvaltas av många kommuner och organisationer, borde en besökarundersökning i området i fråga helst vara planerad (och finansierad?) i samarbete med de instanser som önskar få respons och som är aktiva aktörer i området. Utifrån enkäten som grundar sig på Forststyrelsens blankett kan man inte heller rapportera något till exempelvis Unesco, eftersom urvalet är begränsat till endast besökare vid naturobjekt. Urvalet inkluderar inte vanliga besökare som kommer till området för till exempel en biltur, ett cafébesök eller ett besök till något kulturobjekt.

4.1.5 Världsarvets betydelse och informationskällor

Glädjande många besökare (85 %) kände till att Kvarkens skärgård är ett världsarv redan innan de anlände till området. Nästan alla invånare i närområdet och lokalbefolkningen i världsarvet känner säkert till områdets status, och enligt intervjuarnas uppfattning gällde okunskapen i huvudsak en del av de inhemska resenärerna och nästan alla de utländska resenärerna, som kom från andra länder än Sverige. De besökare vid Petäjävesi och Sammallahtenmäki världsarvsobjekt som deltog i besökarundersökningen 2017 kände nästan lika ofta (83 % och 79 %) till världsarvsstatusen på förhand som besökarna i Kvarken.

Nästan lika många svarare (71 %) ansåg också åtminstone själva att de kände till varför Kvarkens skärgård hade utsetts till världsarvsobjekt. Vid Petäjävesi världsarvsobjekt kände 76 % av svararna till varför objektet utsetts till världsarv. Vid Sammallahtenmäki världsarvsobjekt var motsvarande siffra 74 %. En del av svararna som gett ett positivt svar hade sannolikt läst eller hört något om saken först när de redan befann sig i området och kände alltså inte till det på förhand. Informationstavlor eller utflyktsguider nämndes faktiskt som informationskällor i 9 % av svaren i Kvarken. I Petäjävesi var motsvarande siffra 38 % och i Sammallahtenmäki 26 %. På basis av de här siffrorna kan man anta att fler svarare i Kvarken kände till områdets världsarvsstatus och grunderna till valet på förhand, jämfört med Petäjävesi och Sammallahtenmäki världsarvsobjekt. Detta visar också det faktum att tidningar var en informationskälla för endast 9 % av besökarna i Petäjävesi och 8 % av besökarna i Sammallahtenmäki, medan motsvarande siffra i Kvarken var 21 %.

Tidningarnas och internets popularitet som informationskälla i Kvarken var inte överraskande. Det lönar sig alltså att satsa på webbplatser och nyhetsrapportering också i framtiden, samt att beakta i synnerhet resenärer från orter utanför närområdet. Tidningarnas popularitet torde också kunna förklaras med att merparten av svararna kommer ihåg de artiklar som publicerades i samband med invigningen, även om världsarvsområdet inte längre får lika stor

synlighet i publicerade medier som 2006. Av alla som svarade på besökarundersökningen vid Sammallahdenmäki och Petäjävesi världsarvsobjekt hade en klar majoritet fått information om områdenas världsarvsstatus från internet (27 % och 23 %). Även såväl resehandböcker (Petäjävesi 14 %) som släktingar och vänner (Sammallahdenmäki 16 % och Petäjävesi 13 %) var viktigare informationskällor än tidningarna (10 % och 11 %), vilket klar avviker från resultaten i Kvarken.

Både Sammallahdenmäki och Petäjävesi världsarvsobjekt skiljer sig på många sätt från Kvarkens skärgård. De två ovan nämnda kulturobjekten är punktformiga, små objekt, till skillnad från Kvarken som är ett mycket vidsträckt område. Petäjävesi kyrka och Sammallahdenmäki område får säkert besök av turister som alla ser informationstavlor och många får dessutom vägledning av personalen. Kvarken är ett mycket mer varierande och vidsträckt område. Området omfattar ett flertal besöksmål och inte på långt när alla besöksmål erbjuder information.

Tack

Stort tack till alla som samlat in material, Piia Orava, Linn Engström, Laura Heikkilä, Magnus Rådström (Skärgårdsläget Varppi), Tuija Warén, Kari Hallantie och Mickelsörarnas andelslag (Café Kummelskär)! Tack även Saara Airaksinen, Heidi Lumijärvi, Susanna Lindeman och Tuija Warén för era råd och anvisningar som varit värda sin vikt i guld under arbetet. Utan Niclas Frizén skulle det ha varit svårt att ta sig till Valsörarna! Tack även Keijo Mild och Forststyrelsens havsteam för hjälpen med logistiken. Ett särskilt tack till Heidi Lumijärvi och Tuuli Veteläinen för att ni löste problemen med analysen av resultaten samt till Heidi, Tuija, Susanna och Kenth Nedergård för era värdefulla kommentarer under arbetet med att skriva rapporten!

Källor

- Kajala, L., Almik, A., Dahl, R., Diksaite, L., Erkkonen, Joel., Fredman, P., Söndergaard, J., Karoles, K., Sievänen, T., Skov-Petersen, H., Vistad, O. I. & Wallsten P. 2009: Kävijäseuranta luontoalueilla – Pohjoismaiden ja Baltian maiden koke &muksiin perustuva opas. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 116. 144 s.
- Meriruoho, A. 2010: Besökarundersökning på världsarvet Kvarkens skärgård 2009. – Forststyrelsens naturskyddspublikationer. Serie B 135. 50 s.
- Meriruoho, A. 2011: Naturturismplan för världsarvet Kvarkens skärgård 2011. – Forststyrelsens naturskyddspublikationer. Serie C 110. 54 s.
- Forststyrelsen 2009: Förvaltnings- och utvecklingsplan för Kvarkens skärgård. – Forststyrelsens naturskyddspublikationer. Serie C 59. 77 s.
- Vatanen, E. & Kajala, L. 2015: Kansallispuistojen, retkeilyalueiden ja muiden luontomatkailullisesti arvokkaiden suojelukohteiden paikallistaloudellisten vaikutusten arviointimenetelmän kertomien päivitys 2014. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja A 213. 28 s.

Bilagor

Bilaga 1 Samplingsstommen för besökarundersökningen på världsarvet Kvarkens skärgård 2017

Plats	Målgrupp	Observationer	Insamlingsdagar
Svedjehamn	Besökare som använder naturstigarna och utsiktstornet, dagsbesökare, övernattare och grupper	254	33
Sommarö	Besökare som använder naturstigarna och besökare som stannat på sandstranden eller vid eldplatserna	79	13
Valsörarna	Dagsbesökare och grupper, övernattande båtfolk	47	3
Mickelsörarna	Grupper och båtfolk	45	4
Rönnskär (Fäliskäret)	Dagsbesökare och båtfolk	40	3
Havets hus	Besökare vid något av områdets naturobjekt	5	1
Molpehällorna	Dagsbesökare och båtfolk	2	1
Totalt	-	472	59

Observera att på Valsörarna, Rönnskär och Molpehällorna sköttes insamlingen också passivt, det vill säga i praktiken samlades svar in under några månader, trots att ingen intervjuare var närvarande.

Bilaga 2 Tidtabell för och genomförande av insamlingen av material i världsarvet Kvarkens skärgård 2017

22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	MAY
					Svedjehamn 13-19 Tuija	Sommarö 10-17 Tuija		Rönnskär 14- Kari		
					10	7		1		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	JUNI
	Svedjehamn 13.30-15.30 Aurelia och Laura				Svedjehamn 9-13 Aurelia					
	4				12					
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	
Svedjehamn 14-16 Aurelia		Sommarö 9.30-13 Aurelia	Valsörarna Aurelia	Svedjehamn 13 Piia	Svedjehamn 12.40-13.30 Piia		Svedjehamn 14-16 Linn	Svedjehamn 10-13 Aurelia		
								Sommarö 14-17	8	
8		3	3	1	2	V	2	6		
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
Havets hus 13-16.30 Aurelia			Midsommar				Svedjehamn 14-15.30 Aurelia		Sommarö 12-16 Aurelia	
5								11		
Svedjehamn 13-15 Piia och Linn							Sommarö 16-17.30 Aurelia			
6							2	V	V 7	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Svedjehamn 10.50-12.30 Linn	Sommarö 10.30-15.15 Aurelia	Svedjehamn 14-17.10 Aurelia	Svedjehamn 15.30-17 Aurelia			Sommarö 14.20-16.30 Aurelia	Svedjehamn 14-16.05 Piia		Svedjehamn 13-15.40 Aurelia	
						9	8			
						Svedjehamn 10.45-12.45 Piia	Valsörarna Aurelia		R V 11	
V 7	V 8	14	5		V	V 8	R V 13	R V		
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	JULI
Rönnskär 9.30-11.30 Aurelia		Svedjehamn 10.30-13.05 Piia			Svedjehamn 15-16 Aurelia	Svedjehamn 14.10-15.20 Aurelia	Sommarö 11.40-14.30 Aurelia	Mickelsörarna 11-20 Andelsl.	Svedjehamn 9.30-12 Laura	
V 3	V	8		V	10	8	7	7	R 12	
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
Svedjehamn 13-14.30 Laura	Svedjehamn 10-12 Laura	Svedjehamn 13-14.30 Laura			Svedjehamn 13.30-14.30 Aurelia		Svedjehamn 13.30-14.45 Linn	Rönnskär 10.30-14 Aurelia	Sommarö 13-14.15 Aurelia	
							7			
7	RV 8	7		R	R 6	R	R 8	6	R 8	
31	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
		Sommarö 14.30-17 Aurelia			Svedjehamn 10.30-15 Piia			Svedjehamn 16:45-19 Aurelia		
		5								
R		Mickelsörarna 12-16 Magnus	Mickelsörarna 12-16 Magnus		R 7	R		V M 10		
10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
		Sommarö 14:30-18 Aurelia	Svedjehamn 13.30-16 Piia	Svedjehamn 13-15.30 Aurelia		Svedjehamn 14.20-16 Aurelia				
	R	8	7	7		7	R M		R	
20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	AUGUSTI
			Svedjehamn 14.30-18.15 Aurelia		Svedjehamn 10-15 Piia					
			5		R 7					
30	31	1	2	3	4	5	6	7	8	
			Valsörarna 10-17.30 Aurelia	Sommarö 12-14.45 Aurelia						
			3	8						
9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	
Svedjehamn 12-13.30 Aurelia				Svedjehamn 13-16 Aurelia						
8				6						
										SEPTEMBER

	dagar när en eller flera blanketter lämnades i postlådan på Rönnskär
	dagar när en eller flera blanketter lämnades i postlådan på Valsörarna
	dagar när en eller flera blanketter lämnades i postlådan på Molpehällorna
	antal blanketter som intervjuaren samlade in under dagen i fråga

Bilaga 3 Övriga resmål som svararna uppgett

Resans viktigaste resmål

Resmål	St.
Vasa (inkl. körfestivalen, arbetsresa till Vasa och Tropiclandia)	7
Åbo	2
sommarstugan	1
hela västkusten	1
hela finska kusten	1
rundresa i Norge och Finland	1
Rönnskärs skärgård	1
Nyslott	1
Stockholm	1
Abisko (Sverige)	1
Umeå	1
inga fastslagna planer på andra resmål än	2
Totalt	22

Omnämnande av andra objekt

Resmål	St.
Vasa / littala / Strampen / vingård i Sundom / Stundars / Strömsö / Meteorita / Risö / Terranova / bröllop i Vasa kyrka / Bocks bryggeri	23
Höga Kusten (Sverige)	12
Hela Replot / Kyrkor / Klobbskat / Saltkaret / byar och hamnar / bro / badstrand	8
Sverige / Haparanda / Gotland / Umeå / svenska kusten	7
Släkträff / besök hos släktingar eller vänner / besök hos släktingar på stugan	6
Övriga Finland / genomresa genom Finland	5
Segling runt Östersjön	4
Åbo / Skärgårdens Ringväg / Tall Ships Race 2017	4
Jakobstad / Mässkär	4
Café Arken	3
Regionens fyrar /Ritgrund / Tankar fyr	3
Lappland / Vuokatti / Pallas, Ylläs /	3
Åland	3
Västkusten / Österbotten	3
Kristinestad	3
Segling till hamnar i yttre skärgården / andra öar / Strömmingsbådan	3
Björneborg / Tangomarknaden	3
Norge / Nordkapp	2
Helsingfors	2
Powerpark	2

Resmål	St.
Seinäjäjoki	2
Vasaregionen	1
Kaskö	1
Härmä	1
Raumo	1
Nystad	1
Limingoviken	1
Ytterö	1
Jyväskylä	1
Tammerfors	1
Kalajoki	1
Insjöfinland	1
Tyskland	1
Tallinn	1
Riga	1
Litauen	1
Polen	1
Estland	1
Fisketur	1
Totalt	123

Bilaga 4 Fritt formulerad respons, indelad enligt objekt och ämne

En förteckning över muntlig och skriftlig respons som besökarna gett. Förteckningen inkluderar både direkta citat från blanketterna och kommentarer som intervjuaren har antecknat eller sammanfattningar av besökarnas verbala eller indirekta respons. Kommentarer på finska och engelska har översatts till svenska.

Svedjehamn

- "Spångarna längs vandringsleden är i dåligt skick och flera kunde läggas över de värsta stenfälten för dem som inte är så säkra på foten"
- "Får hör inte hemma vid skärmskydden och den närmaste omgivningen"
- "Det finns språkfel i informationstexterna på svenska vid Saltkaret. Det ger inget gott intryck." - Svensklärare/
- Mer inkvarteringskapacitet behövs på Replot.
- Utlänningar borde få bättre anvisningar om att alla ska ta med sig sitt avfall bort från området.
- I Svedjehamn klagade en bybo på att naturstigen är mycket sliten och dåligt skyltad, så att besökare går vilse där stigarna förgrenar sig.
- Vissa bybor upplevde bilar som parkerats framför båtskjul och båtar som ett problem.
- På skyltarna längs vandringslederna och på kartorna över lederna borde finnas markeringar som visar vilka leder som är anpassade för besökare med barnvagn/i rullstol. (t.ex. Svedjehamn och Sommarö)
- Bilvägarna på Replot är i uselt skick.
- "Broar på Björköby–Panike-leden så man inte behöver boka båtar"
- "Det skulle vara trevligt att vandra hela Björköby–Panike-leden, men 150 € är för dyrt."
- "Jag är här första gången och området är mycket vackert. Jag tänker komma tillbaka och stanna längre ☺"
- "Fler picknickbord i närheten av tornet"
- "Fantastiskt ställe, många svenska känner inte till det här över huvud taget" – svensk man
- "Fler båtmackar för småbåtar i hamnarna" – svensk man som kommit till Svedjehamn för stugsemester i hyresstuga
- "HAHA PARKERINGSAUTOMAT"
- "Jag hoppas att man i framtiden ska kunna åka från centrum av Vasa till världsarvsområdet med buss eller shuttle bus, till exempel till Svedjehamn." – besökare från Kina som åkt taxi till Svedjehamn
- "Fint område och fina byggnader, såsom Saltkaret!"
- "Parkeringsavgift!!"
- "Veden var våt och då det fina nya vedskjulet är så tätt så torkar veden inte heller!"
- När man vandrar leden Bodvattnet runt medsols visar skylten som anger en alternativ rutt helt fel riktning (det ska finnas en ny stig med skylten leder av misstag till den gamla stigen). Skylten borde visa höger, inte vänster. → Detta har åtgärdats i september 2017.

Sommarö

- "Bryggan vid Sommarö behöver repareras, färdigsågat lärkvirke av rätt längd borde finnas i lagret, om det finns kvar" – entreprenör som en gång i tiden arbetat med att snygga upp och bygga ut området
- Ett svenskt par önskade möjlighet att tömma husbilens toalett och fylla på dricksvatten-tanken på Replot.
- Flera besökare med husvagn eller husbil önskade en avfallshanteringsplats någonstans längs Replotvägen, där man också kunde lämna brännbart avfall.
- Avfallshanteringen under semestersäsongen borde ordnas så att turister som rest i flera dagar kunde lämna också energiavfall vid återvinningsstationerna.
- På Sommarö sandstrand behövs en mindre badhytt/skydd där man kan byta om
- På Sommarö behövs en toalett vid skärmskyddet på stranden för buskarna bakom skärmskyddet fylls av toalettpapper ...
- "Besökarna hamnade in på omarkerade stigar eftersom det finns så många förgreningar och många av dem utan skyltar"
- Toaletter för rörelsehindrade personer behövs
- Om sandvägar fylls ut med grus måste det packas ordentligt
- "Den gamla lavetten bakom skärmskyddet vid stranden på Sommarö borde täckas över. Likaså den vid stigen till Sommarösund. De är farliga lekplatser."
- Ofta smockfullt på parkeringsplatsen vid Sommarö skärmskydd/stuga. Man kunde kanske påpeka att det är tillåtet att parkera också på andra platser, bara man inte är i vägen.
- "Fler informationstavlor längs stigarna på Sommarö"
- "Området vid sandstranden på Sommarö borde röjas bättre på grund av ormar"
- "På Sommarö sandstrand behövs en badhytt eller skärm"
- "Helt fantastiskt område! Vi gick vilse några gånger på grund av oklar skyltning. Gärna bättre kartor på internet!"
- Jag har besökt Sommarö flera gånger och läst informationstavlorna med först ny märkte jag att det finns information om världsarvet på baksidan av informationstavlan vid stugan. Jag har alltid tyckt att det är konstigt att det inte finns någon information om världsarvet i området. Jag tycker att skylten borde flyttas så att man tydligt ser att det finns text på båda sidorna!

Valsörarna

- Bryggan på Valsörarna på väg att sjunka i juni. – guide för en organiserad gruppresa → bryggan reparerad under sommaren
- På Valsörarna behövs mer service i hamnen och mer information för besökare.
- "Farlederna är nu i fint skick"
- "De nya båtlederna (Solrutten) fungerar utmärkt. För Valsörarnas del fina bryggor för båtfolket med få eller inga andra tjänster. Stugorna på ön och dylikt används av byborna/andra aktörer, besökare vet inte vilka av dem man eventuellt får använda. I närheten av bryggan behövs toalett, avfallshantering, utflyktsbastu som man får värma själv och grillplats. Om dessa saknas måste det finnas ordentlig information om bristen på service i närheten av bryggan."

- "Det är egendomligt att endast Björköborna har rätt att gå i land var som helst (och dessutom bygga stugor hur som helst på skär där det annars är förbjudet att gå i land). Tältningsbegränsningarna gör det omöjligt att besöka Valsörarna under semestersäsongen om man rör sig med till exempel kajak eller liten båt."
- "Det är svårt att förstå tältningsbegränsningarna i närheten av bryggorna. I hamnområdet rör sig ändå så många besökare att inga sjöfåglar häckar i närheten av bryggorna. Trots att tältning i området är förbjuden största delen av sommaren. I samma område där man får gå i land året om borde man också få tälta året om. I vilket fall som helst är skyltarna som ska informera om begränsningarna ologiska och svåra att förstå. På en skylt påstås att det är förbjudet att gå i land överallt och uppgifter om undantag finns endast på en annan skylt. Också informationen på internet verkade inkonsekvent."
- Skyltarna med information om både världsarvet och begränsningarna finns i ett buskage långt från gästbryggan så att de flesta besökare aldrig lägger märke till dem. En del långväga besökare visste inte ens om att de befann sig i ett världsarvsområde eller i ett område med begränsad landstigning.
- "Avfallsstationen Håll skärgården ren kunde finnas lite närmare gästbryggan. En grillplats skulle uppskattas!! (Med ved eller utan)"
- "Valsörarnas brygga är bra. I övrigt finns mycket att förbättra. Vandringsleden är väl markerad med alldeles för smal. Vegetationen borde klippas ner och stigen breddas. Toalett, avfallshantering och informationstavlor behövs i hamnen."
- "Alla hamnar i världsarvsområdet borde sättas i lika fint skick som hamnarna vid Höga Kusten. Den finansieras av EU och är bra för både miljön och besökarna."
- "Jag önskar en rastplats vid stranden på samma sida som fyren" – paddlare
- "Varför får man inte tälta på Valsörarna i juli?"
- "På Valsörarna kunde det finnas eldplats (skärmskydd) och dass."

Rönnskär (Fäliskäret)

- "Jag tycker inte att Norrskär borde avfolkas och hyran för fiskestugan kunde vara lägre!" – ung besökare
- "Tack för att ni har reparerat byggnaderna på Fäliskäret vid Rönnskär sommaren 2017."
- "För båtfolket är väl markerade farleder och trygga hamnar det viktigaste. Bryggor och tillräckligt vattendjup (som man känner till). Snygga serviceutrymmen och toaletter, också anspråkslösa sådan främjar användningen av dem och minskar belastningen på havet. Tack till Forststyrelsen för att de sköter utflyktshamnarna! Ett särskilt tack för projektet Solrutten!!"
- Rönnskär är mycket viktigt precis som det är, att båtfolket får komma hit. Ingen turistfälla, inga ordnade transporter i större skala.
- "Jag hoppas att man aldrig börjar ordna transporter hit i större skala!?"
- Utflyktshamnar som den här är en fin sak, också hur de underhålls och sköts.
- På Rönnskär finns inte mobiltäckning och därför ansåg den besökare som nämnde detta att den allmänna säkerheten var dålig.
- "Skrakarna har ökat mycket. Är det möjligt att begränsa stammen för övriga arters skull?"
- "Gångbroarna på Fäliskäret är farliga, ruttna med spikar som sticker tu. Storskärets brygga är fin.
- Lämpligt låg, passar inte segelbåtar."

- "Äntligen är grillskyddet på Fäliskäret klart. Varför tog det så länge?"
- "Åtminstone tre bojar saknas vid Fäliskärets brygga. Om material finns kanske lokala båtföreningar skulle ha intresse av att sätta ut dem."
- "Bastun är i fantastiskt fint skick – ny panel (Alnus glutinosa) – ren och snygg.
- TRIVSAM."
- "Vilket härligt ställe Rönnskär är – det är helt magiskt, och mer förbluffande ändå, man får vistas här helt gratis. I Storbritannien skulle det här inte vara möjligt. Stort tack för god service och frihet." – seglare från Wales
- "Spångarna mellan havtornsbuskarna vid stranden är delvis ruttna."
- "Jag hoppas att man tar väl hand om världsarvsområdet. Bättre information om besöks- hamnar och deras egenskaper. Det skulle vara trevligt att få ta en titt inne i byggnaderna också, till exempel lotstornen, båkarna med mera."
- "Fäliskäret kunde ha lite fler bojar. Den här gången är totalt tre båtar förtöjda vid samma boj som min båt."
- "Fint att världsarvsområdet finns. Statusen ger området synlighet och kanske också pengar, så att byggnaderna kan underhållas och service ordnas. Jag är rörd över hur mycket arbete man lagt ner på Rönnskär i sommar, åtminstone delvis med frivilliga krafter."
- "Fler landstigningsplatser för båtfolket så blir det tryggare att färdas med båt."
- "På Fäliskäret kunder finnas lite mer liv, till exempel får på strandängarna och guider på ön under säsongen."

Kummelskäret

- "Dramaguidning om holmens historia, jag skulle betala 50–100 euro om de är bra."
- En besökare sade sig vara nöjd med kvaliteten på alla tjänster och i synnerhet med bastun.
- "Välskött holme. Besöket här var verkligen resans höjdpunkt. Förhoppningsvis kan jag snart återvända!"
- "Fler gästplatser behövs i Kummelskärets gästhamn!"
- "Svenskspråkiga broschyrerna slut/saknas!"

Molpehällorna

- "Ursäkta att jag är lite negativ, men: Vi åkte från Rönnskäret i morse. Det var en underbart fin plats fylld av särprägel och stämning. Vi kämpade i hård medvind för att till slut nå en trygg hamn här ... Men ... Vi gillar inte alls de gamla (arméns?) byggnaderna, som får hela platsen att verka övergiven och skrämmande. De borde antingen rivas eller så borde hela hamnen stängas för besökare. Naturstigen behöver rustas upp, precis som resten av platsen. Här känns det som att befinna sig i en Wallander-roman! Kanske naturen borde få ta över hela stället?" – engelskt par i segelbåt

Allmänt

- "Världsarvsområdets webbplats är mycket förvirrande och det syns tydligt att olika aktörer (kommuner och organisationer) arbetar självständigt och inte samarbetar. Alla utvecklar sitt eget område, sina egna objekt, men det finns inget samarbete som täcker hela världsarvsområdet."
- "Världsarvsområdet borde kanske ha lite mer infrastruktur för turisterna skull, men invånarna i närliggande kommuner och lokalbefolkningen som vistas här ofta varken vill eller behöver naturligtvis mera."
- "Mer berättande presentationer, medryckande berättelser om kulturarvet, antingen texter eller annan framställning."
- Helt utmattande med alldeles för många frågor på blanketten.
- I de flesta områden kunde finnas tydligare information om att ingen avfallshantering finns och att det är meningen att alla tar med sig sitt eget avfall.
- "Väldigt lång och ganska förvirrande enkät."
- "Mycket krånglig blankett!"
- "Alltså, den här blanketten är hemsk. Vem i hela friden har gjort den?"
- "Blanketten är som ett studentprov!"
- Under hela undersökningen lovade ett tiotal besökare först fylla i blanketten, men när de öppnade den ångrade de sig och konstaterade att den är alltför komplicerad eller sade bara att de inte orkar fylla i den. Också många som faktiskt fyllde i hela blanketten visade tydligt att de blev skräckade när de kom till andra sida och såg hela blanketten.
- "Det borde finnas ett alternativ att välja på blanketten för personer som inte identifierar sig som man eller kvinna."
- "Vem har hittat på de här frågorna?"
- "Visst var det besvärligt, men för en gångs skull fyllde jag gärna i en sådan här blankett."
- "Svårt att besvara frågan om att värdera inverkan på hälsan. Vår seglats pågår i totalt sex veckor och inverkar naturligtvis på vår hälsa, men vi tillbringade endast en kort tid i världsarvsområdet."
- "Ta livet av alla skrakar, det är ingen idé att ha ett världsarv om de får förstöra det."
- "Jag är bosatt i närområdet och vill inte betala för annat än till exempel mat och dryck. För turister har naturen sannolikt ett tydligare värde i pengar. Min egen anekdot: Glass, Arken, 2 "golfbollar" = 7 €; glass, Seaside (Närpes), 1 halvlitersboll = 3,5 €."

Bilaga 5 Frågeformulär

nummer	ställe	besökare	intervjuare	post	initialer	datum	klockslag

Världsarvet Kvarkens skärgård Besökarundersökning 2017

Ifyllningsanvisningar:

Den information vi får genom denna besökarundersökning kommer vi att utnyttjas för att utveckla världsarvet Kvarkens skärgård. Vi hoppas att du svarar omsorgsfullt på alla frågor på denna blankett och ber dig beakta följande anvisningar:

1. Läs frågorna omsorgsfullt.
2. Besvara frågorna **personligen** genom att sätta ett kryss i en svars_cirkel (○) eller för sådana frågors del som kan besvaras med flera alternativ genom att sätta kryss i de svarsrutor (□) ni finner lämpliga. I en del frågor ber vi dig ge skriftligt svar.
3. Frågorna berör endast detta besök i världsarvet Kvarkens skärgård och vissa frågor berör också världsarvsområdets närliggande områden (se kartan 1).
4. Returnera den ifyllda blanketten till insamlaren av materialet eller till anvisad plats.

För ytterligare information vänligen kontakta Susanna Lindeman 040 556 2652, susanna.lindeman@metsa.fi

TACK PÅ FÖRHAND!

1. När kom du till världsarvet Kvarkens skärgård (se kartan 1)?

datum _____ och klockslag _____

2. Hur länge vistades du eller har för avsikt att vistas denna gång a. i världsarvet Kvarkens skärgård (se kartan 1)? (svar i dygn eller timmar)

ca _____ dygn eller _____ timmar

b. sammanlagt i världsarvet Kvarkens skärgård och dess närhet (se kartan 1)?

ca _____ dygn eller _____ timmar

jag bor i närområdet ☐

3. Om du övernattade eller har för avsikt att övernatta (i övriga fall gå till fråga 4)

a. i världsarvet Kvarkens skärgård (se kartan 1), hur många nätter tillbringade eller har du för avsikt att tillbringa

- ☐ i egen stuga _____ natt
☐ i hyresstuga _____ natt
☐ husbil eller husvagn _____ natt
☐ båt _____ natt
☐ annanstans, var? _____ natt

b. i världsarvet Kvarkens skärgård närhet t.ex. i (se kartan 1), hur många nätter tillbringade eller har du för avsikt att tillbringa

- ☐ på hotell _____ natt
☐ i egen stuga _____ natt
☐ i hyresstuga _____ natt
☐ i husbil eller i husvagn _____ natt
☐ annanstans, var? _____ natt

4. Vilka delar av världsarvet Kvarkens skärgård besökte du eller har för avsikt att besöka denna gång? (se kartan 1)

☐ Björköby by	☐ Svedjehamn
☐ Bottvattnet runt naturstig	☐ Klobbskat
☐ Björköby-Panike vandringsled	☐ Kikanberget
☐ Sommarö fortområde	☐ Vallgrund
☐ Replot bro	☐ Mickelsörarna
☐ Havets Hus infopunkt	☐ Valsörarna
☐ Replot kyrkby	☐ Norrskär
☐ Molpehällorna	☐ Rönnskär / Fäliskäret
☐ Terranova- Österbottens museum (i Vasa)	
☐ Höga Kustens världsarv (i Sverige)	
☐ något annat, vad? _____	

5a. Med vilka fortskaffningsmedel färdades du hem-ifrån till världsarvsområdet (kryssa för alla fordon ni använde)?

1 ☐ bil	5 ☐ tåg
2 ☐ bil och husvagn eller husbil	6 ☐ flygplan
3 ☐ buss	9 ☐ småbåt
4 ☐ charterbuss (gruppresa)	13 ☐ charterbåt
99 ☐ Något annat, vilket? _____	

5b. Vilket transportmedel använde du senast?

Anteckna numret -> _____

6. Hurdant resesällskap har ni?

jag är ensam ☐ → gå till fråga 8 .

storleken på sällskapet (du medräknad) _____ person

av vilka under 15 år _____ person

under 15-åringarnas födelseår _____

(om alla är i ungefär samma ålder,

ange det vanligaste födelseåret) _____

7. Vad består ditt resesällskap huvudsakligen av under detta besök i världsarvet Kvarkens skärgård?

☐ den egna familjen	☐ andra släktingar
☐ vänner	☐ arbetskamrater
☐ skolklass	☐ daghemsgrupp
☐ studentgrupp	☐ pensionärsgrupp
☐ ett programtjänstföretags kunder	
☐ klubb, förening eller dylikt	
☐ något annat, vad? _____	

8. Hur viktiga är eller var följande under Ditt besök i världsarvet Kvarkens skärgård?

5 = mycket viktigt, 4 = ganska viktigt, 3 = ingendera, 2 = inte särskilt, 1 = inte alls viktigt

	mycket viktigt				inte alls viktigt
	5	4	3	2	1
att uppleva naturen	☐	☐	☐	☐	☐
landskapet	☐	☐	☐	☐	☐
möjlighet att vara ensam	☐	☐	☐	☐	☐
psykisk hälsa	☐	☐	☐	☐	☐
bort från buller och föröre- ningar	☐	☐	☐	☐	☐
avkoppling	☐	☐	☐	☐	☐
att bekanta sig med nya människor	☐	☐	☐	☐	☐
samvaro med eget sällskap	☐	☐	☐	☐	☐
uppleva gamla minnen	☐	☐	☐	☐	☐
att lära känna området	☐	☐	☐	☐	☐
att lära sig om naturen	☐	☐	☐	☐	☐
att utveckla egna färdig- heter	☐	☐	☐	☐	☐
motion	☐	☐	☐	☐	☐
att uppleva spänning	☐	☐	☐	☐	☐
att bekanta sig med områ- dets kulturarv	☐	☐	☐	☐	☐

**9a. Vilken aktivitet har du främst sysslat med eller har du för avsikt att syssla med under detta besök i världsarvet Kvar-
kens skärgård? (kryssa vid behov flera alternativ)**

1 ☐ vandring, promenera	11 ☐ svamplockning	60 ☐ simning
2 ☐ stavgång	12 ☐ blomstervandringar	63 ☐ båtliv
3 ☐ joggning	13 ☐ studiebesök	64 ☐ paddling
4 ☐ friluftsliv	15 ☐ naturfotografering	88 ☐ bekanta mig med kulturarv
5 ☐ naturobservation	16 ☐ scoututflykt	104 ☐ museibesök
6 ☐ utflykt med matsäck	17 ☐ lägerskola	111 ☐ stugsemester
7 ☐ cykling	18 ☐ promenad med hunden	126 ☐ bekanta mig med världsarvet
8 ☐ fiske	19 ☐ orientering	217 ☐ restaurang- och cafébesök
9 ☐ fågelskådning	20 ☐ tältning eller annan lägerslagning	135 ☐ delta i festligheter
10 ☐ bärplockning	36 ☐ jakt	999 ☐ övrigt, vad? _____

9b. Vilket av de alternativ du valt var eller är enligt din åsikt allra viktigaste under detta besök? nummer → [____]

10a. Vad anser du om kvaliteten på tjänster, friluftsanordningar och miljön under ditt besök i världsarvet Kvarkens skärgård?

Var vänlig och besvara alla punkter nedan när du utvärderar kvaliteten på de tjänster och friluftsanordningar du använt. Om du inte har utnyttjat ifrågavarande tjänst eller friluftsanordningar under besöket, lämna punkten tom och kryssa för alternativet "använde inte". (5= mycket bra, 4= tämligen bra, 3= måttlig 2= tämligen dålig, 1= mycket dålig)

	mycket bra	mycket dålig	jag använde inte
parkeringsplatser	5	1	
vägnät	5	1	
ledernas informationstavlor	5	1	
vandringsleder	5	1	
markering av vandringsleder	5	1	
eldplatser och skärmskydd	5	1	
ved vid stugor och underhållna eldplatser	5	1	
toaletter i området	5	1	
avfallshantering och avfallsanvisningar	5	1	
Beaktande av specialbehov (tillgänglighet av leder, säkerhet, informationsskyltar)	5	1	
bryggor	5	1	
broschyrer och guideböcker	5	1	
förhandsinformation om världsarvsområdet	5	1	
av företagare producerade tjänster (tex. café- och programtjänster)	5	1	
Tjänster vid Havets Hus infopunkt	5	1	
Tjänster vid Svedjehamns infopunkt	5	1	
ledernas och friluftsanordningarnas säkerhet	5	1	
allmän säkerhet	5	1	
områdets renhet	5	1	
variationen i landskapet	5	1	
något annat vad?	5	1	

10b. Hur nöjd är du i allmänhet med mängden av tjänster och friluftsanordningar i världsarvet Kvarkens skärgård?

mycket nöjd 5 1 mycket missnöjd

11. Hur bra uppfylldes dina förväntningar under det här besöket i världsarvet Kvarkens skärgård när det gäller följande faktorer:

	mycket väl	5	4	3	2	1	mycket dåligt
naturmiljöer							
kulturmiljöer							
presentation av världsarvet							
vandringsleder och friluftsanordningar							

12. Är världsarvet Kvarkens skärgård under denna resa ...

- ☐ det enda eller viktigaste målet för resan?
- ☐ ett av de planerade målen för resan?

De övriga målen är: _____

- ☐ ett på förhand oplanerat mål under resan?

Huvudmål/ -målen för resan är: _____

13. Utgifter

Har du för denna resa använt eller kommer du att använda pengar för olika utgifter i världsarvsområdet eller i dess omnejd (se karta)?

- ☐ ja (→ svara på frågorna nedan)
- ☐ nej (→ gå till fråga 14)

Kryssa för om du här ger en uppskattning om
☐ personliga utgifter och din andel av resällskapets sammanlagda utgifter **ELLER**
☐ sammanlagda utgifter för hela familjen eller resällskapet.
☐ Det handlar om en paketresa från en resebyrå eller annan researrangör, som kostade _____ €
 → Meddela även alla övriga utgifter i nationalparken och dess omnejd

Meddela nedan (punkterna A-G) hur stora utgifter i anslutning till denna resa du haft och uppskattar att du kommer att ha i **världsarvsområdet och dess omnejd**. (Fyll i 0 (noll) om du inte har några utgifter för någon av punkterna).

A bränsle- och övriga uppköp i bensinstationer	_____ €
B utgifter för resor med lokaltrafik (t.ex. resor med lokalbussar eller taxi)	_____ €
C mat- och andra detaljhandelsuppköp	_____ €
D inköp på café eller restaurang	_____ €
E logi	_____ €
F fritidsprogram och -tjänster (t.ex. guidade utflykter, inträde till olika evenemang och utställningar).	_____ €
G övriga utgifter (t.ex. fiske-, jakt eller snöskotertillstånd, hyrning av utrustning).	_____ €

14. Hur ofta har du besökt världsarvet Kvarkens skärgård före detta besök?

(svara på alla lämpliga alternativ)

detta är första besöket ☐
 under de senaste fem åren _____ gånger
 när var den första gången? år _____
 när var du senast? år _____

15. Har något av följande saker stört er under ditt besök i världsarvet Kvarkens skärgård?

	inte alls	5	4	3	2	1	väldigt mycket
slitaget på terrängen		☐	☐	☐	☐	☐	
nedskräpning		☐	☐	☐	☐	☐	
för mycket besökare		☐	☐	☐	☐	☐	
andra besökares beteende		☐	☐	☐	☐	☐	
naturområdets skötsel		☐	☐	☐	☐	☐	
något annat, vad? _____		☐	☐	☐	☐	☐	

16. Hur anser du att det här besöket i världsarvet Kvarkens skärgård inverkar på din allmänna hälsa och ditt välmående inom följande delområden?

(Svara på varje punkt och välj det alternativ som bäst motsvarar dina känslor.) 5 = helt av samma åsikt, 4 = delvis av samma åsikt, 3 = ingen åsikt, 2 = delvis av annan åsikt, 1 = helt annan åsikt

Det sociala välmående ökade (t.ex. genom förbättrad arbetskapacitet, förstärkta människorelationer, nöjet av att göra saker tillsammans eller ensam)	5 ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ 1
Det psykiska välmående ökade (t.ex. ökad livsglädje, höjd sinnestämning, minskad psykisk stress, genom att lära sig någonting nytt)	5 ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ 1
Det fysiska välmåendet ökade (t.ex. genom naturupplevelsorna, genom upprätthållandet av konditionen, genom att lära sig nya färdigheter, genom fysiskt välbefinnande)	5 ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ 1

17. Vilket värde, mätt i pengar, anser du att besöket i världsarvet Kvarkens skärgård gett dig beträffande hälso- och välmåendaspekter?

Du kan t.ex. jämföra med kommersiella välmående- och serviceprodukter (gym 5 €, besök i badhus 2,5 timmar 20 €, massage en timme 50 €, en spadag med olika behandlingar 200 €), olika kulturevenemang (biobesök 12€, konsert 100 €) eller resor (resa i hemlandet 500 €, utlandsresa 3000 €).

_____ €

TACK FÖR DINA SVAR!!

Om du har andra funderingar som du vill framföra kan du använda resten av sidan för att skriva ner dem.

18. Ditt postnummer och din permanenta bostadskommun ?

[_____] _____

19. Kön?

1 ☐ man 2 ☐ kvinna

20. Födelseår?

[_____]

21. Yrkesutbildning? (anteckna högsta nivå)

- ☐ yrkesskola
☐ examen på institutnivå
☐ lägre universitets- eller högskoleexamen
☐ högre universitets- eller högskoleexamen
☐ inte yrkesinriktad examen

22. Visste du innan ditt besök att Kvarkens skärgård ingår på Unescos världsarvslista?

- ☐ Ja
☐ Nej (gå vidare till fråga 25)

23. På vilket sätt fick du reda på att Kvarkens skärgård är ett världsarvsområde?

24. När du planerade ditt besök till Kvarken hur stor betydelse hade områdets världsarvsstatus för ditt beslut att besöka området?

5 = mycket stor betydelse, 4 = ganska stor betydelse, 3 = ingendera, 2 = liten betydelse, 1 = ingen betydelse

mycket stor betydelse 5 ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ 1 ingen betydelse

25. Vet du varför Kvarkens skärgård ingår på världsarvslistan?

- ☐ Ja
☐ Nej

26. Varifrån fick du veta varför Kvarkens skärgård ingår på världsarvslistan?

Forststyrelsens nyaste naturskyddspublikationer

Serie A

- No 232 Vatanen, E. & Kajala, L. 2020: Kansallispuistojen, retkeilyalueiden ja muiden luontomatkakoh-
teiden paikallistaloudellisten vaikutusten arviointisovelluksen kertoimien päivitys 2019. 31 s.
- No 233 Arponen, H., Keskinen, E., Lanki, M. & Nieminen, A. 2021: EMMAt esittelyssä – Katsaus Suomen
ekologisesti merkittäviin vedenalaisiin meriluontoalueisiin. 334 s.
- No 234 Niemi, M., Rautiainen, M., Kilpeläinen, P. & Turtinen, E. 2021: Metsäpeuran rotupuhtaustyö ja
sen kehittäminen 2017–2019. 38 s.

Serie B

- No 251 Naumanen, S. 2020: Kolin kansallispuiston kävijätutkimus 2019. 63 s.
- No 252 Naumanen, S. 2020: Kolin biosfäärialueen yritystutkimus 2018. 61 s.
- No 253 Jylänki, T. 2020: Perämeren kansallispuiston kävijätutkimus 2019. 57 s.
- No 254 Pälvimäki, P. 2020: Saaristomeren kansallispuiston kävijätutkimus 2019. 69 s.
- No 255 Pääkkölä, A. 2020: Petkeljärven kansallispuiston kävijätutkimus 2018. 70 s.
- No 256 Toivonen, I. 2020: Helvetinjärven kansallispuiston kävijätutkimus 2019. 52 s.
- No 257 Toivonen, I. 2020: Seitsemisen kansallispuiston kävijätutkimus 2019. 58 s.
- No 258 Pulkkinen, T. & Kalliomäki, J. 2020: Oulangan kansallispuiston kävijätutkimus 2019–2020. 53 s.
- No 259 Nivasalo, P. 2021: Inarin retkeilyalueen kävijätutkimus 2018–2019. 71 s.
- No 260 Toivonen, I. 2021: Lauhanvuori–Hämeen kangas UNESCO Global Geoparkin kävijätutkimukset
2020. 89 s.
- No 261 Jylänki, T. 2021: Syötteen kävijätutkimus 2020. 79 s.

Serie C

- No 176 Mussaari, M. 2021: Luonnonhoidon kokonaissuunnitelma Saaristomeren luonnonsuojelualue-
ille. 126 s.
- No 177 Meahciráđđehus 2021: Giehtaruohtta meahcceguovllu ja Ánnjaloanji suodjalanguovllu
dikšun- ja geavahanplána. 190 s.
- No 178 Metsähallitus 2021: Vintilänkairan–Koitelaisen–Pomokairan Natura-alueiden hoito- ja käyttö-
suunnitelma. 73 s.

ISSN-L 1235-8983

ISSN (online) 1799-5388

ISBN 978-952-377-023-2 (pdf)